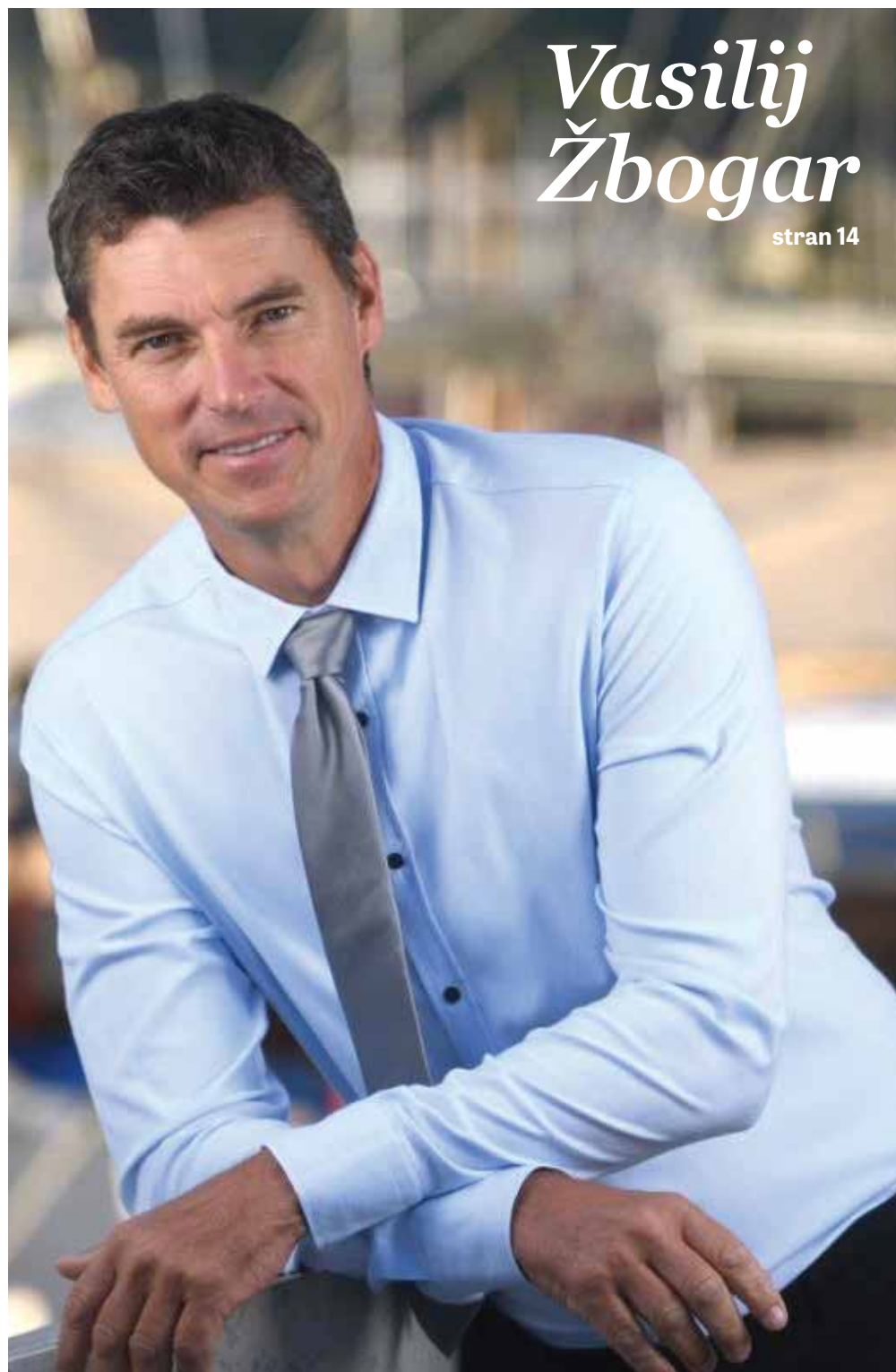

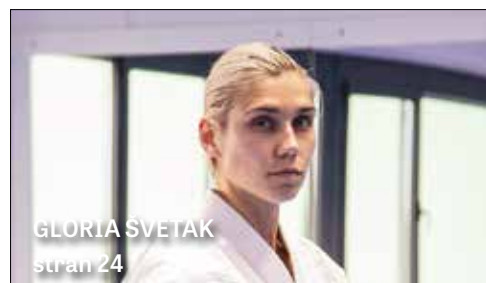

*Vasilij
Žbogar*

stran 14

SASA PAVČEK
stran 18

GLORIA SVETAK
stran 24

MARTIN BORDON
stran 36

DARSEN
SALON POHIŠTVA

alpes
studio Izola

stran 8

TOMAŽ
PEROVIČ

Pred nekaj več kot petimi leti najamemo s prijatelji ribiško hišo v lasti očeta Tita in sina na Kornatih. Med nekaj urno vožnjo s precej staro in zmahano ribiško barko z Murterja do Kornatov je vedno čas, da si pove-mo, kaj je novega. Vsakič vprašam, kako je kaj letos z ribami. Njun odgo-vor ni jamranje, ampak že bolj folklo-ra vsakoletnega pogovora, kako je bilo včasih boljše. Njun vedno enak odgovor je, da je letos grozno z ri-bami, da se nič ne ulovi. Letos je bilo krivo pretoplo morje, lani preveč navtičnih turistov, predlani preko-meren ulov v tem delu morja, pred-predlani Italijani, ki vse ulovijo. Temu sledijo zgodbe o tem, kako je bilo včasih, ko so še na vesla pluli z Mu-rterja do Kornatov loviti ribe in kako so bile barke takrat polne. Na moje vprašanje, katero je bilo zadnje leto, ko se spomni, da je bil ulov dober, takoj odgovori, da lansko leto je bilo pa dobro. Da ne pozabim, oba, Tito in sin, ne bi za nič na svetu zamenja-la svojega načina življenja. Bolj za-dovoljne ljudi težko srečaš. Poanta zgodbe je mogoče tudi v tem, da če globoko vdihnemo in pogledamo na stvari s časovne distance, mogoče vse skupaj le ni totalno sranje. Še en velik argument meni v prid je v tej številki prispeval tudi Leon Ma-gdalenc. Še celo on, kot kritičen ko-lumnist, je uspel v popolnem fiasku slovenske politike z referendumom o gradnji nove jedrske elektrarne, poiskati tudi nekaj pozitivnega.

V času krize je čas za razvoj, pravijo v Luki Koper

V Luki Koper so vzdržali vse »privatizacijske« pritiske, zdaj pa kljub krizi v pomorstvu vlagajo velik del sredstev v razvoj in varovanje okolja

SLOVENSKI LOGISTI KLJUB PRECEJ NEGOTOVIM ČASOM IN KRIZI V POMORSTVU POSPEŠENO VLAGAJO V RAZVOJ. LUKA KOPER SE JE, NA PRIMER, ODLOČILA ZA NALOŽBE, KI BODO V MARSICEM IZBOLJŠALE NJENO POSLOVANJE ALI PA VSAJ POMAGALE OHRANITI NJEN VODILNI POLOŽAJ NA PODROČJU PRETOVORA ZABOJNIKOV IN AVTOMOBILOV V JADRANU. KAJ TOREJ POMENIJO IN KAJ ISTRI PRINAŠAJO OBSEŽNA VLAGANJA V POSODOBITEV PRISTANIŠKE INFRASTRUKTURE IN OPREME?

Za življenje v slovenski Istri so nadvse pomembna vlaganja države in državnih podjetij v infrastrukturo. Ta vlaganja pa so gledano zgodovinsko precej nihala. Takoj po drugi svetovni vojni je negotovost o do-ločitvi meje z Italijo več let zavirala razvoj tega dela Istre. Odhod velikega dela pre-bivalstva, z njim pa premoženja in podjetij, je močno osiromašilo prostor. Poleg tega je nova Jugoslavija določen čas iz cone B selila tovarniško opremo, stroje in drugo premoženje. V 60-tih, 70-tih in 80-tih letih prejšnjega stoletja je isto območje dožive-lo izjemen razcvet, razvoj infrastrukture, turizma, predelovalne, avtomobilske, pre-hranske in druge industrije. Po osamosvojitvi so tranzicijo izkoristili tajkuni, ki so v dobršni meri razkosali, raz-

prodali in uničili državna podjetja v Istri, s čimer so jo znova izrazito osiromašili. Ta trend se nadaljuje tudi današnje dni z veliko nepremičninsko ofenzivo, v kateri skušajo najbolj iznajdljivi Slovenci in tujci zasesti strateške dele dragocenega priobalnega prostora severnega Jadrana. Država je pred 20 leti sicer zgradila sodobno avto-mobilsko cesto od notranjosti Slovenije do morja, vendar hkrati iz precej nerazumlji-vih razlogov zaustavila gradnjo tranzitne ceste v hrvaško Istro, kar ponovno duši razvoj Istre. Poleg tega državi nikakor ne uspeva zagotavljanje vodovodnega vira. Je pa po 20 letih oklevanj zadnja leta ven-darle poskrbela za nekoliko več pozornosti pri nujni posodobitvi železniške povezave do morja, ki se bo verjetno uresničila leta 2026 in z dvojnimi tirami dopolnila še ne-kaj let kasneje. Več kot eno desetletje so trajali (in niso povsem zaključeni) različni poizkusi predstavnikov različnih političnih strank, da bi tudi strateško pomembno to-vorno pristanišče vsaj deloma prodali ali oddali tujcem. S temi načrti je začela prva vlada Janeza Janše, zelo zavzeto pa jih je nadaljevala tudi vlada Boruta Pahorja. K sreči neuspešno, vendar je že vlada Mira Cerarja nadaljevala podobna prizadeva-nja in skušala na različne načine pripeljati v Luko tujce. Nekaj časa je še pred nekaj leti kazalo, da naj bi prvi nadzornik postal

ta ali oni skriti predstavnik velikih nemških logistov. Hkrati pa si je Cerarjeva vlada z neizmerno (in »ne-sebično«) pomočjo Janeza Janše prizadevala, da bi v Luko Koper nekako prišli Madžari. Ti so prodrli v slo-vensko bančništvo, v distribucijo naftnih derivatov, v večje nepremičninske posle. Tujci so vstopili v številna strateška logistična podjetja (Splošna plovba, Aero-drom Ljubljana, SŽ Tovorni promet, propadla je Adria Airways ...).

NAROD JIH ŠE ZMERAJ VOLI

Pred nekaj dnevi pa je (dobro leto pred koncem gradnje drugega tira) slovenski parlament le sprejel novelo zakona o drugem tiru Divača Koper, s katero

so dokončno ugotovili, da je šlo pri nadvse zavzetih prizadevanjih za vstop Madžarske (s polovičnim dele-žem) v gradnjo drugega tira za nadvse problematične odločitve. Neverjetno se zdi, da uspe velikemu delu slovenske vladajoče politike tako zlahka razprodajati in uničevati podjetja strateškega pomena. Po osmih letih večina zdaj ugotavlja, da je bila madžarska avan-tura vendarle (vsaj) nepotrebna ali problematična, vendar se glavnim akterjem podobnega uničevanja države nič ne zgodi. Nasprotno, še zmeraj nastopajo in se predstavljajo kot rešitelji države in nacionalnih gospodarskih temeljev, ki na drugih področjih poi-zkušajo srečo in, najpomembnejše: narod jih še zmeraj voli. Luka Koper je torej ostala v večji meri (ne v celoti, peti največji lastnik Luke Koper je madžarska OTP Banka z 2,66-odstotnim lastništvom, sledijo Citibank -1,85-odstotna last, Hrvatska poštarska banka, Zagrebač-ka banka ...) slovensko podjetje, ki navkljub različnim pritiskom ohranja nevtralni položaj, cenjen pri po-slovnih partnerjih. Komaj se je pandemija začela umirjati, je Ruska fede-

racija napadla Ukrajino in s tem povzroči-la veliko gospodarske škode Evropi, hkrati pa koristila Združenim državam Amerike. Po vojni v Ukrajini pa se je zgodil še precej nenavaden Hamasov napad na Izrael, ki ga je Izrael (tako se vse zdi) komaj čakal. Posledica tega napada je dodatna korist za ZDA, za trgovanje z orožjem in nafto in za oviranje trgovine med Evropo in Dal-jnim vzhodom. Hutujski napadi na ladje so štiri petine ladij z Daljnega vzhoda preu-smerili okoli Afrike in povzročile velike te-žave evropskemu gospodarstvu.

KAR 780 MILIJONOV ZA RAST PRISTANIŠČA

V takih razmerah Luka Koper seveda ne V takih razmerah Luka Koper seveda ne more dosegati pričakovane rasti preto-vora, vendar se znova kaže precejšnja trdoživost slovenskega logista. Pristaniško podjetje je na dogajanje odzvalo racionalno in tako, kot piše v učbenikih politične eko-nomije. Petletni načrt naložb, ki so ga začeli v letu 2024, je napovedal za 780 milijonov evrov investicij. To je precej pogumna na-poved, če vemo, da je Luka minuli dve leti investirala sorazmerno manj. V letu 2022 je imela za 51 milijonov evrov investicij, v letu 2023 pa samo 41 milijonov evrov. Tudi v tem primeru je bilo slišati kritike iz vrst zaposle-nih, da bivše (Napastovo) vodstvo sploh ni uresničilo napovedi prejšnjega predsedni-ka nadzornega sveta (Francija Matoza), da bo poskrbelo za več investicij. V resnici jih je bilo manj.

BORIS
ŠULIGOJ

Zato je napoved petletnega načr-ta, ki kljub krizi in dosednji upo-časnitvi razvoja predvideva 780 milijonov evrov vlaganja, precej pogumna in hkrati obetavna na-poved. Vsak umni gospodar ve, da je prav čas krize najboljši čas za izboljšave in premislek o ra-zvoju. Luka Koper bo prav 30. oktobra (po večkratnem prestavljanju od-ločitev zaradi pripomb interesen-tov za javno naročilo) menda ven-darle odprla ponudbe iz javnega naročila o širitvi kontejnerskega pomola. To bo največja naložba pristanišča v tem desetletju, saj naj bi z njo v treh letih zgradili del severnega pomola, ob katerem bosta na 326 metrih dolžine dve privezni mesti. Na ploščadi po-mola pa bo za sedem hektarjev dodatnih skladiščnih in manipu-lativnih površin. Ob pomolu bodo morali poglobiti morsko dno na 14,5 metra, ploščad bodo posta-vili na več sto pilotov, ki jih bodo zabijali tudi 66 metrov globoko v dno, odkopani mulj bodo odlagali na površino ankaranske Bonifike. Zgraditi bodo morali transfor-matorske postaje, fotovoltaično elektrarno, pisarne in drugo in-frastrukturo. Celotno naložbo so gradbeniki ocenili na 150 do 200 milijonov evrov (ponujene cene gradnje bomo izvedeli v sredo, 30. oktobra). Luka bo namesto sedanjih 1,2 milijona kontejnerjev, kolikor jih lahko letno pretovori in skladišči zdaj, po dograditvi pomola lahko poskrbela za 1,75 milijona kon-tejnerjev. Naložba je povezana z zmogljivostjo nove proge Divača - Koper. Seveda se to ne bo zgodi-lo takoj, v prvih dveh letih, ampak dolgoročno, postopoma v več naslednjih letih.

Časopis in spletni portal OBALApplus® stavpisanav razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. ISSN 2670-4609. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Portorož. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Število izvodov 27.200. Uredništvo: Pristaniška 14, 6000 Koper, urednistvo@obalaplus.si. Oglaševanje: marketing@obalaplus.si, 040 771 000. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si. Urednik Tomaž Perovič, tomas.perovic@obalaplus.si. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Nataša Benčič, Dorjan Marušič, Manca Hribovšek, Sašo Mejak, Katja Pegan, Eva Branc, Andreja Comino, Milica Golijanin, Andreja Čmaj Fakin in Petra Mežnarc. Oblikovanje Emigma d.o.o. Prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Urejanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Za nepodpisane vsebine je avtor uredništvo. Promocijska sporočila in naročene objave so ločena od uredniških vsebin in označena z oznako . Datum izida 30. oktober 2024. Strani s podnaslovom OBALApplus AKTUALNO so financira Ministrstvo za kulturo RS.

TRENTNO POTEKA ZA SKORAJ 100 MILIJONOV EVROV NALOŽB
Druga najpomembnejša naložba, na katero se šele pripravljajo, bo dograditev električnega daljnovoda iz Dekanov do pristanišča in zgraditev električnega omrežja na območju pristanišča, da se bodo ladje ob prihodu v pristanišče lahko priklopile na električno omrežje in ugasnile generatorje, ki zdaj onesnažujejo zrak v Kopru. Gre torej za izredno pomembno okoljevarstveno naložbo, ki pride na vrsto v naslednjih letih.
Poleg omenjenih poteka že zdaj za skoraj sto milijonov evrov drugih niti ne majhnih naložb. Te dni so začeli graditi novo stavbo na potniškem terminalu. Dela bo podjetje Makro 5 Gradnje izvedlo v 6 mesecih (do konca aprila 2025), gradbena dela so ocenili na 3 milijone evrov brez DDV. Do 2. novembra bodo priplule še štiri velike potniške križarke, skupaj jih bo letos 73, ki bodo pripeljale 125.000 potnikov, kar je nov rekord v Kopru. Vodja terminala Mitja Dujc nam pove, da bodo z rušitvijo neprimernega sprejemnega šotora za potnike začeli le en dan po odhodu zadnje letošnje križarke iz Kopra in da so turistična križar-

jenja v polnem zagonu, saj ladjarjem uspe oddati prav vse kabine na ladjah. Nema-lokrat imajo celo več kot 100-odstotno zasedenost registriranih kapacitet.
V novi stavbi bodo v pritličju prostori za carino, policijo, za informativno pisarno občinskega Zavoda za mladino, kulturo in turizem in seveda pisarne šestih zaposle-nih luškega potniškega terminala. V nad-stropju bodo oddali kavarno, ki bo odprta za vse goste, ob njej bo razgledna ploščad z lepim razgledom na ladje in pristaniški vrvež. Poleg kavarne bo tudi manjša kon-ferenčna dvorana. Odgovorni projektant nove stavbe na 1400 kvadratnih metrih površine je Marko Apollonio iz Studia AA Kultura.
NOVI PRIVEZI, SKLADIŠČA, ELEKTRARNE, GASILSKI DOM ...
Januarja so delavci Kolektor Kolinga in Grafista v drugem luškem bazenu začeli graditi 12. privez za generalne tovore, ki bo dolg 200 metrov, z globino morja 12 metrov. Hkrati bo omogočal tudi privez ro-ro ladjam (za pretovor avtomobilov), zaradi česar bo ob privezu še ploščad za raztovarjanje avtov. Ta privez bo dograjen

do konca leta 2026, vrednost gradbenih del pa znaša 43 milijonov brez DDV. Pod-jetje Kolektor CPG je pred nekaj tedni za-čel graditi novo veliko parkirišče za avte, na kaseti 6 A, kjer bodo lahko skladiščili 4000 avtov. Vrednost del je 7,5 milijona evrov. Parkirišče bo nared v drugi polovici leta 2025.
Podjetje Strabag pa je poleti začelo graditi prvo avtomatizirano in energetska samo-zadostno skladišče 54 za jeklene kolute. Zasnovali so ga po zgledu najsodobnejših podobnih skladišč v svetu (Južne Koreje). Gre za skladišče velikosti 14.000 kvadra-tnih metrov, na strehi katerega bo sončna elektrarna z močjo 3 MW. V njem bo pet povsem elektrificiranih mostnih dvigal, katerih tehnologija bo omogočala reku-peracijo energije. Naložbo bodo zaključili spomladi 2026 in znaša nekaj čez 36 mi-lijonov evrov.
Poleg omenjenih večjih pa začenjajo še vrsto manjših, ki skupaj presegajo več 10 milijonov evrov. Med njimi je tudi gradnja novega, večjega in sodobnejšega gasilske-ga doma za potrebe pristanišča, zato bo vmeščen na primernejše mesto .

Kaj o izgradnji nove nuklearke menijo obalni poslanci?

EVA BRANC

Volivci bi morali 24. novembra na posvetovalnem referendumu o zagotavljanju stabilne oskrbe z nizko-ogljeno električno energijo odločiti, ali podpiramo izvedbo nove nuklearke v Krškem, tako imenovanega JEK2. Zaradi vrtiljaka dogodkov v zadnjih tednih, referendum (vsaj novembra) ne bomo videli. Ker smo pričujoči članek začeli pripravljati že pred »padcem« referendum, smo namesto stališča do referenduma sogovornike povprašali za stališče o samem projektu izgradnje JEK2.
Državni zbor je s skoraj dvotretjinsko večino 10. oktobra sprejel odlok o referendumu o zagotavljanju stabilne oskrbe z nizkoogljeno električno energijo, ki bi ga izvedli 24. novembra. Opravila za izvedbo referenduma so že stekla, nekaj stroškov je nastalo, 18. oktobra bi se morala začeti tudi referendumska kampanja, vendar pa so mediji v zadnjem obdobju poročali o več negativnih zgodbah v zvezi z Jekom 2 in referendumom o njem, zato so 21. oktobra poslanske skupine, ki so se podpisale pod predlog za razpis referenduma, podporo izvedbi referenduma v tem trenutku umaknile.

REFERENDUM UMAKNJEN, PROJEKT NE
Referendum je tako za zdaj umaknjen s političnega dnevnega reda, kar pa ne pomeni, da je z njega umaknjen tudi projekt Jek 2. V koaliciji še za to jesen napovedujejo pripravo predloga posebnega zakona za bolj učinkovito izvedbo te daleč največje načrtovane investicije v zgodovini samostojne Slovenije. Trenutno dogajanje tudi ne pomeni, da posvetovalni ali zakonodajni referendum na temo JEK2 ne bo izveden v prihodnje, najpozneje, ko bodo predvidoma v letu 2028 znane vse podrobnosti za končno investicijsko odlo-

čitev.
Predlog za razpis »padlega« referendumu so sicer vložili poslanci Svobode - svoj podpis je naknadno umaknil poslanec Miroslav Gregorič -, SDS, NSi, SD in poslanca manjšin, ki so zatrjevali, da se bodo volivci odločali o strateškem vprašanju. Država mora namreč ob opustitvi fosilnih goriv zagotoviti nove zanesljive zmogljivosti za proizvodnjo elektrike iz nizkoogljivih virov, da ne bi bila preveč uvožno odvisna in bi lahko zagotavljala stabilnost oskrbe in cen, samo obnovljivi viri pa so preveč nestanovitni, so menili, zato je potrebna mešanica jedrske energije in obnovljivih virov.

ŠTEVILNA VPRAŠANJA
»Eno od najpomembnejših vprašanj, za katerega verjamemo, da bi se pred referendumsko odločitvijo moral razrešiti, so vprašanja, vezana na financiranje novega jedrskega reaktorja. Kdo bi jedrski reaktor plačal, ali se bi v financiranje vpletla država, kakšne posledice bi to prineslo za državljane in državni proračun in ali si bi JEK2 za izvoz postavili tujci?« so se pred referendumom spraševali aktivisti iz organizacije Greenpeace, ki so septembra prekinili mednarodno jedrsko konferenco NENE v portoroškem hotelu Bernardin in tja prinesli sporočilo: Jedrske pravljice, draga realnost.
Na Greenpeace Slovenija verjamejo, da morajo ob potencialni izvedbi projekta državljanke in državljani biti zaščiteni pred kakršnimi koli finančnimi tveganji. »Številni primeri iz Evrope in Združenih držav Amerike kažejo, da so jedrski projekti finančno vzdržni le, če država sodeluje pri zmanjševanju tveganja finančnih naložb in tudi, kako takšni in drugačni modeli sodelovanja države dolgoročno povsem zaustavijo ostale prave okoljske ukrepe,« je še povedala Sara Kosirnik, članica organizacije.

Da je referendumsko vprašanje sugestivno in nejasno ter da tako ne more biti podlaga za demokratično izrekanje volje ljudi glede finančno tako velikega projekta, je opozarjala tudi skupina zaskrbljenih posameznikov in organizacij - profesor z Univerze v Ljubljani Dušan Plut in gimnazijec Lovro ter organizaciji Focus in PIC - Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja -, ki je 18. oktobra na ustavno sodišče vložila ločeno pobudo za oceno ustavnosti odloka o razpisu posvetovalnega referenduma. V debato se je vključil tudi nekdanji politik Gregor Golob. »Zadnja leta se načeloma ne vključujem v javne debate. Razlog, da sem tokrat naredil izjemo, je nadvse preprosto: pri JEK2 gre za nepredstavljivo drag in tvegan fuoriserie projekt, s katerim bi se ne le zadolžili za več generacij, ampak celo ogrozili normalno funkcioniranje države. Če nam namesto informacij in argumentov podobno kot pri Teš6 servirajo prazne obljube in nekakšno politično enotnost, se moramo državljani prijeti za denarnice in - dvigniti svoj glas,« nam je povedal o razlogih.
»Najprej je pomembno poudariti, da izgradnja JEK2, kot ga forsirajo, ni edini možen jedrski energetski scenarij. Praktično ves razviti svet, ki razmišlja o jedrski energiji, se ozira k novim, manjšim in bolj učinkovitim rešitvam, t.i. malim modularnim reaktorjem (SMR), ki so v vseh ozirih tudi

GLASBENO DOŽIVETJE

S TOMAŽEM KAVČIČEM

Ke vino izbere glasbo

POSESTVO BRDO

Kongresni center

Petek, 22. 11. 2024, 18.00–20.00

Za ljubitelje vrhunske kulinarike, vin in glasbe.

BRDO
PROTOKOLARNE
POSESTI

evino
EST. 2005

Dress code:

rdeč detalj

GLASBENO DOŽIVETJE S TOMAŽEM KAVČIČEM

bolj primerni za elektroenergetske sisteme in ekonomije manjših držav. Slovenija bi morala vzporedno z JEK2, ki temelji na precej stari tehnologiji, resno pripraviti tudi ta scenarij in ga skupaj s scenarijem brez novih jedrskih objektov do leta 2028 predočiti ljudem. Odločanje o zanesljivi elektrooskrbi ne sme biti poligon za merjenje moči raznih lobistično-političnih skupin, ampak odgovoren in argumentiran skupen premislek,« je Golobič povzel svoje razmišljanje o projektu.

BANKROT SLOVENSKE POLITIKE

Po umiku referendumu se je iz Bruslja oglasil še evroposlanec Vladimir Prebilič, ki je še enkrat ugotovil, da je edina valuta politika njegova kredibilnost in da je slovenska politika v ponedeljek bankrotirala. O stališču glede projekta smo vprašali tudi poslance iz Slovenske Istre. »Javno sem ves čas nasprotovali izvedbi referendumu brez ustreznih informacij, ki bi ljudem pomagale oblikovati odločitev,« pravi **Matej Tašner Vatovec** iz Levice. Kot razlaga, veljavni Nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN) predvideva dva možna energetska scenarija za Slovenijo: oskrbo izključno z obnovljivimi viri energije (OVE) ali energetske mešanico OVE in jedrske energije. »To bi morala biti prva stopnica za vseljusko odločanje - na podlagi dveh primerljivih in z informacijami popolnih študij - kakšen energetski sektor si želim,« meni Vatovec in nadaljuje: »Jedrska koalicija, kot sem jo ljubeznivo poimenoval, je to odločitev že sprejela namesto nas. Maja so namreč Svoboda, SDS, NSi in SD sprejeli Resolucijo o dolgoročni miraljubni rabi jedrske energije, ki je opredelila izgradnjo drugega bloka jedrske elektrarne Krško kot prioriteten projekt.« JEK 2, v takšni obliki kot je predlagan, Vatovec ne podpira. »To ne pomeni, da nasprotujem izkoriščanju jedrske energije, ampak glede na vse nedavne izkušnje iz tujine (denimo Anglija, Francija), je moč z veliko verjetnostjo trditi, da bo to nerentabilen objekt. Istočasno dosega tehnologija ogromne preskoke na področju malih modularnih jedrskih reaktorjev (MMR), kakor tudi pri proizvodnji in hranjenju električne energije iz obnovljivih virov, zato je gradnja megalomanskega bloka za 15+ milijard evrov (več kot en državni proračun), ki bo trajala več kot desetletje, še toliko bolj nesmiselna,« pravi.

»Velik del, tako splošne, kot strokovne javnosti, opozarja na pomanjkanje informacij v zvezi s projektom JEK2. Tudi mnoge nevladne organizacije opozarjajo, da je še veliko neznank, še posebej glede časovnega okvira projekta, ne vemo, kako bomo zagotovili financiranje projekta, koliko bo to stalo, koliko bo po žepih udarilo državljanke in državljane, ne vemo, kdo bo projekt gradil, ali bo to država, zasebni vlagatelj, ali javno zasebno partnerstvo, veliko je tudi vprašanj glede vplivov na lokalno okolje, pomisleki so tudi, kako varno in trajno shranjevati radioaktivne odpadke in podobno. Odprta ostaja tudi razprava, kako bo ta projekt vplival na druge investicije in sredstva, na javno zdravstvo, šolstvo, navsezadnje pa tudi, koliko bomo pripravljene vlagati tudi v druge obnovljive vire energije. Predlagatelji smo želeli, da posvetovalni referendum ne odloča zgolj o pripravljalnih dejavnostih, ampak o širšem konceptu pomembne odločitve o rabi jedrske energije in s tem prihodnosti energetske oskrbe Slovenije,« razmišlja **Meira Hot**. Poslanka iz vrst SD dodaja, da je glede na vse pozive, očitno, da javna razprava ni podala odgovorov na vsa ključna vprašanja o projektu. »Na sestanku s predsednikom vlade z vsemi poslanskimi skupinami konec januarja 2024 je bil dosežen dogovor, da pot do brezogljne prihodnosti temelji na dveh virih - na obnovljivih virih električne energije in na jedrski energiji. To stališče poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti še vedno zagovarja,« pa so nam odgovorili iz poslanske skupine, katere član je **Felice Žiža**. Glede referendumu o JEK2 poslanec meni, da bi bil ta bolj smiselna, če bi bil zavezujoče narave.

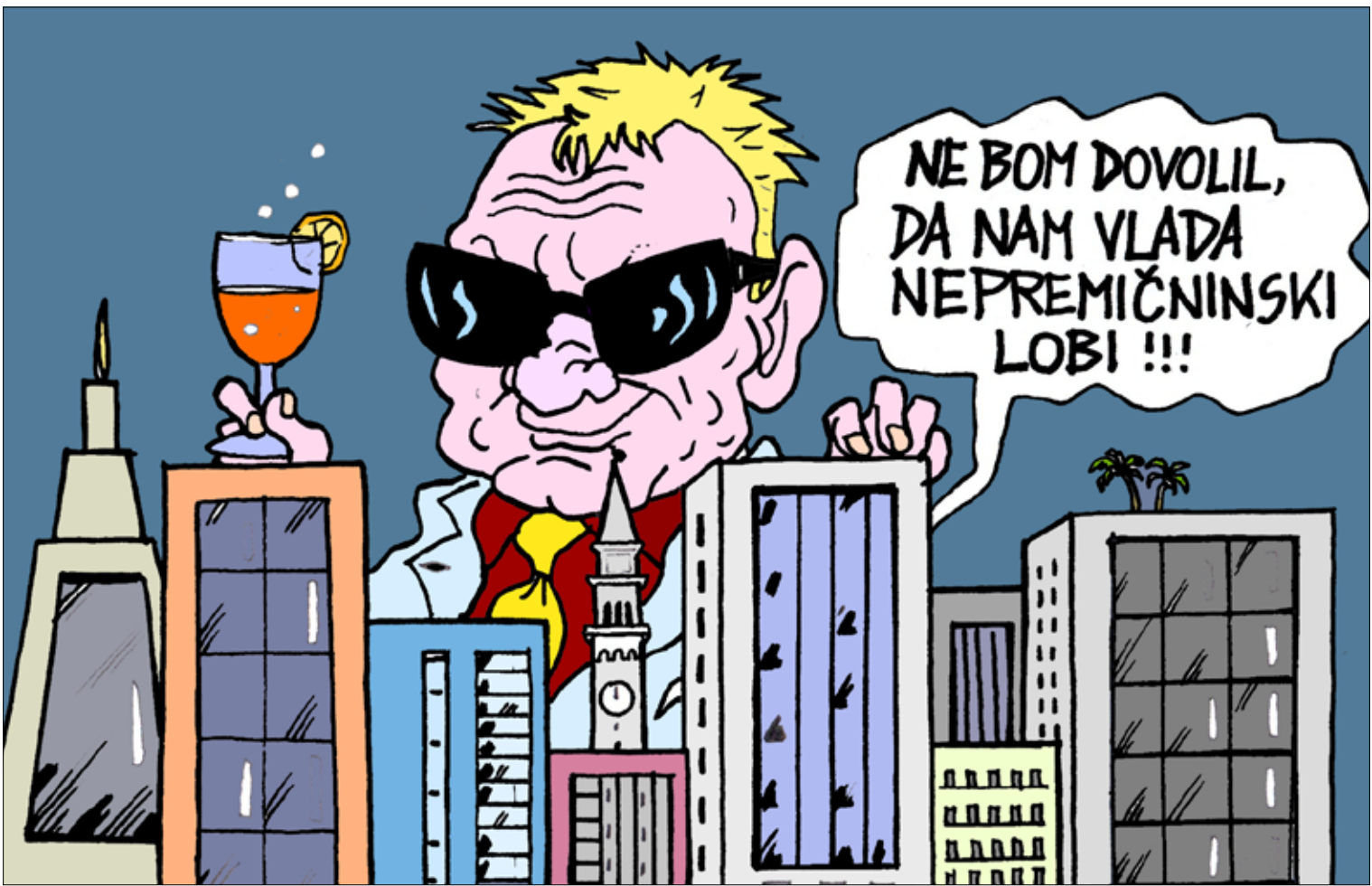
JEDRSKA ENERGIJA IZPOLNjuje VSE TRAJNOSTNE KRITERIJE

»V Gibanju Svoboda (GS) pritrjujemo mnenju stroke, da je pravi odgovor na podnebne spremembe, ki čedalje bolj zaznamujejo naša življenja, kombinacija jedrske energije in obnovljivih virov energije. Jedrska energija namreč izpolnjuje vse trajnostne kriterije, je nizkoogljčen vir energije, neodvisen od vremenskih razmer, dostopen državljanom in podpira konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Jedrska energija je torej kompatibilna z obnovljivimi viri, ki proizvajajo okolju prijazno električno energijo, jedrske elektrarne pa s svojo nizkoogljčno električno energijo zagotavljajo potrebno stabilnost sistema,« pravijo v poslanski skupini GS. Primorska poslanca GS **Tamara Kozlovič** in **Robert Janev** prav tako poudarjata, da imamo v Sloveniji več kot 40-letne pozitivne izkušnje z jedrsko energijo, saj Nuklearna elektrarna Krško pomembno prispeva k naši energetski suverenosti, h kateri moramo kot država stremeti. »Morebitna odločitev za projekt JEK2 bi torej lahko bil ustrezen odgovor na podnebne in energetske izzive. Vsekakor bi bil JEK2 medgeneracij-

ski projekt s ciljem popolnega razogljčenja slovenske energetike do leta 2040. Da se ne bi ponovila zgodba Teš 6, pa bo treba z učinkovito zakonodajo poskrbeti za transparentnost investicijskih odločitev,« pravi ta.

MED 9 IN 15 MILIJARD TEŽAK PROJEKT

V Gen energiji so že predstavili oceno ekonomike projekta, ki jo bodo v nadaljevanju podvrgli še mednarodni recenziji. Na podlagi trenutnih podatkov investicijsko vrednost JEK2 z enim reaktorjem brez stroškov financiranja in prilagojeno za pričakovano inflacijo ocenjujejo na 9314 evrov na kilovat. Ker izhodišče predvideva moč od 1000 do 1650 megavатов, je ocenjena investicijska vrednost nove nuklearke brez stroškov financiranja tako med 9,3 in 15,4 milijarde evrov. Nasprotniki ob izjemnem finančnem bremenu naložbe in posledični nevarnosti začetne visoke lastne cene elektrike iz Jeka 2 izpostavljajo tudi bojazen, da bo poraba virov za novo nuklearko zaustavila naložbe v obnovljive vire energije. Obenem se pojavljajo strahovi glede ravnanja z jedrskimi odpadki ter tradicionalno tudi glede potresne varnosti jedrskega objekta na potresno aktivnem območju Posavja. Medtem podporniki JEK2 izpostavljajo nepogrešljivost nove nuklearke pri zagotavljanju stabilne in cenovno dostopne oskrbe z energijo ter energetske samozadostnosti ob želenem zelenem energetske prehodu. Slovenija je po prepričanju finančnega ministra Klemna Boštjančiča v primeru odločitve za izgradnjo Jeka 2 sposobna finančno izpeljati projekt. Ta bi se lahko financiral delno z lastniškim kapitalom in delno z dolgom. V tem primeru pa bo nujno jasno določiti pravila.

FRANCO JURl

TOYOTA C-HR

c-ool

UGODNOSTI DO 5.000 € | DO 10 LET JAMSTVA

Ugodnosti veljajo za C-HR C-ool. Povprečna poraba goriva za vozila Toyota C-HR Hybrid: od 4,7 do 5,2 l/100 km in emisije CO₂: od 105 do 117 g/km. Emisijska stopnja: za 2,0 hibrid EURO 6 AP in za 1,8 hibrid EURO 6 AM. Emisije NOx: od 0,0036 g/km do 0,0049. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih servisih na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščenih prodajno-servisnih Toyota trgovskih mrežah. Po preteku tovarniške garancije vam ponujamo brezplačno vključitev v program jamstva Toyota Relax (vse do starosti 10 let ali 200.000 km). Ugodnosti do 5.000 € vključujejo: bon za Toyota financiranje in zavarovanje v vrednosti 2.250 €, bon za rabljeno vozilo v vrednosti 750 €, dodaten popust 2.000 € na vozilo iz zaloge. Slika je simbolična.

AVTO CENTER JEREB | 051 233 101 | 051 682 666

Le attività della CAN costiera

EVENTI IN SENO ALLA COMUNITA' NAZIONALE ITALIANA IN SLOVENIA
ISTRUZIONE: PREMIO ALLA CARRIERA PER IL prof. ALBERTO SCHERIANI

Il Ministero dell'istruzione sloveno, in occasione della giornata mondiale dell'insegnante, ha consegnato i massimi riconoscimenti nazionali ai docenti e dirigenti che si sono particolarmente distinti nel loro lavoro. Tra 27 proposte pervenute la commissione selezionatrice ne ha scelti 11. Tra questi il preside della Scuola Media italiana di Isola, professor Alberto Scheriani. Nella motivazione si ricorda il percorso che ha seguito in 35 anni di carriera: da insegnante di geografia e storia presso il liceo di Pirano e la sua Pietro Coppo, a direttore di quest'ultima. Ne ha seguito lo

sviluppo, l'adeguamento dei programmi alle sfide dei tempi moderni, la costruzione di una sede nuova, con aule all'avanguardia per i vari corsi che vi vengono svolti. Parallelamente è stato attivo in vari comitati che hanno gettato le basi per il rinnovo del sistema scolastico in Slovenia, ha instaurato importanti collaborazioni con i colleghi croati e ha fatto da tramite con istituzioni italiane che hanno poi contribuito alla formazione degli allievi a Isola. "Questo premio è la conferma che in tutti questi anni abbiamo lavorato bene. Significa che sono stati apprezzati i nostri sforzi per edificare un sistema scolastico della Comunità nazionale italiana e che la sua validità sia stata compresa anche fuori dalla ristretta cerchia della CNI. Devo ringraziare in primo luogo tutti i collaboratori più stretti, gli insegnanti e gli altri dipendenti della Scuola media "Pietro Coppo" di Isola, dove in pratica ho passato tutta la mia carriera lavorativa. Vi sono entrato subito dopo aver conseguito la laurea come docente di storia e scienze sociali, mentre parallelamente insegnavo ancora geografia al liceo di Pirano. Dopo cinque anni di esperienza in cattedra, ho assunto la direzione della "Coppo". In tutti questi anni il mio impegno è sta-

to rivolto a migliorare l'offerta di programmi formativi per i nostri ragazzi, per percorsi al passo con i tempi che consentano loro agevoli accessi nel mondo di lavoro. La "Coppo" è l'unico istituto tecnico-professionale in lingua italiana operante in Slovenia, al quale si iscrivono, però, anche molti allievi provenienti dal buiese. Possiamo andare fieri del fatto che siamo riusciti ad abbinare ai corsi professionali i programmi tecnici, che consentono poi, superati adeguati esami di maturità, l'accesso alle scuole superiori e alle Università. Ciò dà ai ragazzi di lingua italiana le stesse opportunità dei loro coetanei iscritti alle scuole slovene. Per anni ci siamo dibattuti in problemi di spazio, sino a quando nel 2002 siamo riusciti ad ottenere la costruzione della palazzina che ci ospita ancora oggi. Ci ha dato l'opportunità di creare aule specializzate, attrezzate per svolgere in modo adeguato i corsi" ha dichiarato dopo la cerimonia a Lubiana il preside Scheriani. Attualmente sta lavorando con grande impegno alla costruzione della palestra per le scuole medie isolate, che sorgerà nelle vicinanze della Pietro Coppo, ma sarà un'importante struttura per tutti i ragazzi isolani, le società sportive e la cittadinanza. Di recente il Consiglio comunale di Isola ha dato luce verde per il passaggio dei terreni necessari dalla municipalità allo Stato.

€

POLITICA: STILATO IL BILANCIO DI PREVISIONE NAZIONALE. L'OPINIONE DEL DEPUTATO FELICE ŽIŽA

Il Governo sloveno ha presentato in Parlamento la bozza di bilancio nazionale con un assestamento per il 2025 e la previsione per il 2026. Il sostegno promesso al documento dalla maggioranza alla Camera di stato fa presagire che sarà approvato con piccole correzioni individuate nel mese di novembre. È lecito attendersi anche il voto positivo dei deputati della Comunità nazionale ungherese e di quella italiana, rappresentata da Felice Žiža. "Bisogna esprimere il nostro ringraziamento al governo e ai suoi ministeri per la sensibilità dimostrata nei confronti delle nostre necessità. Oltre a quelli che hanno contatto diretto con noi, come istruzione, cultura, politiche europee, delle attività economiche, pubblica amministrazione e affari interni, posso dire che tutti i dicasteri collaborano all'attuazione dei nostri diritti costituzionali e derivanti dagli atti internazionali. Importante è stato il ruolo dell'Ufficio per le nazionalità che coordina gli interventi a nostro favore nel realizzare le

politiche minoritarie. Il loro budget nel prossimo anno aumenterà su tutte le voci. Per noi sono di rilievo i mezzi aggiuntivi legati all'attuazione del bilinguismo nei comuni nazionalmente misti. In questo comparto ci sentiamo seguiti e supportati adeguatamente. Altrettanto decisivo sarà il ruolo dell'Ufficio per il consolidamento della RTV di Capodistria con il progetto del turn-over. Confidiamo che sarà possibile anche in futuro sostituire i giornalisti, i tecnici e i quadri amministrativi che vengono collocati a riposo. Lo scopo è di mantenere almeno invariato il numero dei dipendenti non scendendo sotto l'organico definito nel 2018. Le prossime assunzioni sono previste agli inizi del 2025. Vanno citati quindi gli aumenti per l'Unione Italiana e le istituzioni comuni, già realizzato parzialmente lo scorso anno e ora raddoppiato. Aumentano i fondi anche per la CAN Costiera. Sul versante della scuola sono in primo piano gli investimenti nelle infrastrutture. Nel prossimo aprile dovrebbe venir completata la ristrutturazione del Collegio dei Nobili, che costerà allo stato 9,3 milioni di euro. In piano abbiamo inserito il nuovo asilo di Santa Lucia - io uso sempre questo toponimo riconosciuto dall'Ufficio geodetico, ma non ancora adottato a livello locale - previsto già da un paio d'anni. Le sei sezioni italiane saranno ospitate nella stessa palazzina di quelle slovene. Dal Comune di Pirano hanno confermato i mezzi necessari per l'avvio dei lavori nel 2025. Il costo finale dipenderà dall'andamento dei lavori sarà però sostenuto quasi completamente dal Ministero dell'Istruzione. Da citare che nel 2026 confidiamo di avviare l'ammodernamento dell'asilo e della scuola elementare di Crevatini, dove i progetti sono passati a livello comunale. Fino al 2030 il governo ha già accantonato per le Comunità nazionali 6 milioni all'anno a favore delle scuole. Nei piani vi è l'ampliamento della Scuola elementare di Isola. Rimanendo sempre a Isola da citare ancora la palestra che troverà posto nelle vicinanze della Scuola Media Pietro Coppo, ma sarà a disposizione anche delle scuole medie slovene e della

cittadinanza. I fondi saranno garantiti dal Ministero per le attività economiche e lo sport, attingendo dalla legge per gli investimenti nelle strutture sportive. In campo culturale sono importanti le conferme dei progetti curati dalla CAN Costiera e dal Centro Carlo Combi per 40 mila euro aggiuntivi. Aumenteranno significativamente anche le sovvenzioni per l'edificazione della base economica. Dal 2025 e per quattro anni, saranno messi a disposizione 500.000 euro. Cito ancora il progetto che dovrebbe partire il prossimo anno, a tutela delle tradizioni rappresentate in regione dalla pesca. Prevede un museo galleggiante su una nostra barca tipica, dove organizzare eventi soprattutto per i giovani. Vorrei concludere con un dato che mi sembra rilevante: 19 dei 24 punti compresi nel programma di collaborazione con il governo per questa legislazione sono già stati attuati o in via di realizzazione» ha concluso il dottor Žiža.

CAN COSTIERA-WORKSHOP PER IMPRENDITORI

La CAN Costiera ha promosso di recente il quinto workshop per imprenditori. Presso la sala conferenze della Riserva naturale a Val Stagnon hanno potuto ascoltare una lezione sull'utilizzo dei nuovi media nella promozione delle aziende. A svolgerla Tina Vidakovič, esperta del settore e a sua volta titolare di un'impresa, che ha quindi unito teoria e pratica nella sua esposizione. È stata incentrata sulle moderne tecniche per promuovere

un'azienda sul web e per farla conoscere ad un pubblico quanto più vasto, cercando così nuove collaborazioni e clienti. A seguirla attentamente sono stati una trentina di imprenditori di vari settori ed età. L'introduzione dell'evento è stata affidata a Massimiliano Di Nardo, responsabile delle attività economiche della CAN Costiera. Nel porgere il benvenuto ai convenuti, non ha nascosto la sua soddisfazione per la vasta adesione e per l'occasione che si crea di stringere amicizie e collaborazioni, procedendo ad importanti scambi d'informazione, pur non avendo l'ambizione di essere un vero corso formativo che richiederebbe molto più tempo e risorse. È stata però creata un'importante rete di operatori economici, che si incontrano più volte all'anno in un clima di distesa amicizia. In calce ai lavori ha illustrato anche le finalità della Misura 1 nelle iniziative della CAN Costiera per sviluppare la piccola-media imprenditoria. Per il prossimo quadriennio ha

annunciato alcune novità ancora allo studio dei Ministeri per le finanze e le Politiche europee, che ricalcheranno almeno in parte le proposte fatte dagli stessi imprenditori connazionali nei mesi scorsi. Previsto soprattutto un importante aumento delle sovvenzioni che soltanto per le aziende dovrebbero raddoppiare nel periodo 2025-2028.

MULTILINGUISMO: CONFERENZA TRANSFRONTALIERA NELL'AMBITO DEL PROGETTO CROSSTERM

Molto seguito e ricco di spunti per gli operatori del settore la Conferenza transfrontaliera sulle necessità e le buone prassi in materia di multilinguismo nella pubblica amministrazione, voltosi a Capodistria. L'iniziativa rientra nell'ambito del progetto CrossTerm, coordinato dallo SLORI di Trieste e che vede tra i partner anche la CAN Costiera. Tra i partner associati il Consolato generale d'Italia a Capodistria, rappresentato al convegno dal Console generale Giovanni Coviello. L'appuntamento, organizzato nelle suggestive sale di Palazzo Tiepolo-Gravisi, Ha dato modo ai partecipanti di presentare il quadro giuridico in cui operano per la lingua italiana in Slovenia, per quella slovena in Italia e per il friulano. Dopo alcuni cenni di saluto, si è

passati alla presentazione delle buone prassi nei tre contesti linguistici- italiano in Slovenia, sloveno in Italia e friulano nella Regione Friuli Venezia Giulia. Kim Jakopič dell'Ufficio per il bilinguismo presso la CAN Costiera si è soffermata sulle basi giuridiche che regolano l'uso dell'italiano nei territori nazionalmente misti ed ha citato le esperienze portate negli ultimi anni dai frequenti contatti con le istituzioni- dalla polizia, al Ispettorato intercomunale, per passare agli enti sanitari e finire con l'Ufficio per le imposte. A moderare la prima parte del convegno è stata la prof.essa Vesna Mikolič che ha rilevato come mettere a confronto tre realtà diverse è di grande importanza per gli operatori e ricercatori, senza cercare inutili reciprocità di trattamen-

to negli stati di residenza delle comunità nazionali o linguistiche. Un'analisi sulle realtà riscontrate per l'italiano nelle zone nazionalmente miste istriane è stata presentata dalla traduttrice Chiara Vianello della CAN Costiera. Ha citato gli atti internazionali che fungono da base come il Memorandum di Londra per arrivare alle leggi attuali in Slovenia. Ha esposto le criticità che emergono negli sforzi per la completa attuazione del bilinguismo.

Piran bo s svojim obiskom počastila svetovno znana umetnica Marina Abramovič

NATAŠA FAJON

V TOREK, 29. OKTOBRA SE BO IZTEKLO VEČ MESECEV TRAJAJOČE GOSTOVANJE RAZSTAVE CONFESS V CERKVI MARIJE ZDRAVJA NA PIRANSKI PUNTI. ZAPRTJE BO S SVOJO PRISOTNOSTJO POČASTILA SOUSTVARJALKA RAZSTAVE, KI JE POLEG IGORJA ANDJELIČA, SKORAJDA ŽE STALNEGA RAZSTAVLJALCA V TAMKAJŠNJI CERKVI, NEKDANJI SAKRALNI PROSTOR NA NAJBOLJ ZAHODNI TOČKI SLOVENIJE SPREMENILA V HRAM SREČEVANJA S SAMIM SEBOJ IN SPOPRIJEMANJA Z VSEM, KAR SE OB TEM PRIPLAZI IZ NEZNANIH KOTIČKOV NAŠE NOTRANJOSTI IN NAS SPRAVI NA KOLENA. TEŽKO BI SI ZAMISLILI PRIMERNEJŠI ODZIV OB SREČANJU IZ OČI V OČI S SVETOVNO ZNANO MULTIMEDIJSKO UMETNICO IN PIONIRKO PERFORMANSA SRBSKIH KORENIN MARINO ABRAMOVIČ, KI BO ZAKLJUČNI AKT RAZSTAVE OVEKOVEČILA KOT ENEGA NEPONOVLJIVIH DOGODKOV V PIRANU.

Iz prijateljskih vezi s posebnimi veščinami obdarjenih ljudi se pogosto rodijo prav posebna sodelovanja, katerih sad so edinstvene stvaritve. Eni takšnih smo priča v Piranu, kjer v razpadajoči cerkvi Marije Zdravja na Puntih začasno domuje razstava Confess, za katero

so združili moči slovenski fotografski mojster, oblikovalec številnih javnih prostorov, kot so galerija ŠKUC, K4, galerija Kapelica, Kavarna Pločnik, vrt

Samsara in salon Minimal ter ustvarjalec prostorskih instalacij Igor Andjelič, skladatelj Aldo Kumar in svetovno znana umetnica Marina Abramovič. Njuno prijateljstvo je iz začetnega, temelječega na skupni ljubezni do umetnosti, rastlo in se ob prepletu z drugimi osebami razvilo v globoko, pristno zaupanje, s skoraj družinskim vzdušjem. Tako ga je vsaj opisal sam pobudnik intervencije v cerkev na Puntih, ki je v ospredje sodelovanja z Marino postavil prav zaupanje, ki ga je izkazala tako, da je za manjkajočo podobo v cerkvenem oltarju prispevala eno svojih del iz leta 2009, poimenovano Zlata maska. »Pri tem sodelovanju mi je bilo najbolj všeč to, da mi zaupa, da je za skupni projekt pri-

HALLOWEEN FEST

31. 10. 2024

14.00 - 19.00

Meduza Beach

Hotel Slovenija*

Predstavitev lokalnih ponudnikov

Nastop čarodeja

Poslikava obraza

Skakanje v vrečah

DJ & Mini Disco

Koncert

Rezanje buč

*V primeru slabega vremena se dogodek prestavi v Hotel Slovenija, v dvorano Colombo.

Istrabenz Turizem d. d., Obala 33, 6320 Portorož

spevala svoje delo," je dejal Andjelič.

Po njegovih besedah ga je razpadajoča cerkev na piranski Punt nagovorila. Nekaj posebnega je na njej, je priznal.

"Če dovolimo, da takšna zgradba propada, moramo nujni pogledati vase," je dejal.

S svojimi intervencijami vanjo ji skuša podaljšati obstoj, ji vsaj še za trenutek vdihniti življenje.

»Posvečeni prostori predstavljajo izjemen izziv, saj imajo svojo energijo, s katero napolnijo tako mene kot dela," je pojasnil avtor.

SIMBOLIČNA NADGRADNJA POSVEČENEGA PROSTORA

Njegova umetniška nadgradnja je simbolična. Namesto manjkajočih podob na stranskih oltarjih je razstavil dve zlati, Kapoorjevsko navdihnjeni plošči, s čimer je po besedah kustosinje Yasmín Martín Vodopivec želel aktualizirati vprašanje subjektivne narave zaznave in se hkrati poglobiti v razkrivajoče možnosti avtoportreta kot nelagodnega samoizpovednega izraza.

Sam ogledaloma pravi spovednici, saj pogled vase pomeni tudi nekakšno samoizpoved.

Na glavnem oltarju pa obiskovalca nagovori podoba Marine Abramovič, ki je "z nepremičnim pogledom in obrazom, prekritim s trepetajočimi lističi zlata, v danem prostoru privzdignjena v mojstrico obredne spovedi," je zapisala kustosinja. "Dajmo pogledati vase," pa je sporočilo obeh preprosteje ubesedil Andjelič.

LENA PISLAK – POVEZOVALKA ŽIVLJENJSKIH POTI

Ključno vlogo pri prepletanju njunih usod je treba pripisati Leni Pislak, Igorjevi življenjski sopotnici in vdovi vizualnega umetnika Ulaya (s pravim imenom Uwe Laysiepen), s katerim sta prav z Marino Abramovič v 70. in 80. letih minulega stoletja zaznamovala svet performansa in body arta. V dvanajstih letih skupnega življenja in delovanja sta izvedla več deset radikalnih performansov, v katerih sta uporabljala svoje telo in raziskovala vprašanje eksistencialnega položaja človeške vzdržljivosti.

Marino Abramovič je skorajda nemogoče predstaviti v nekaj besedah, saj se z umetnostjo performansa ukvarja že več kot štiri desetletja. Začela je v Beogradu leta 1975, nadaljevala pa z asketskim življe-

njem v Amsterdamu in delom z nemškim umetnikom in življenjskim partnerjem Ulayem ter njunim razhodom po per-

formansu Ljubimca, hoja po kitajskem zidu (1988). Po ločitvi je vzbujala pozornost s performansi v New Yorku, med drugim s tistim v MoMi z naslovom Umetnica je navzoča, ko je 736 ur sedela in molče gledala obiskovalce, ki so se eden za drugim izmenjevali na stolu nasproti nje. Znameniti performans si je ogledalo 700.000 ljudi.

Ulay je od leta 2009 živel in ustvarjal v Ljubljani, kamor se je preselil zaradi ljubezni do grafične oblikovalke Lene Pislak in kjer je po bitki z rakom tudi umrl. Zelo rad je zahajal v Piran, kjer so ga na njegovo željo tudi pokopali. Lena je po njegovi smrti prevzela skrb za fundacijo Ulay, s katero ohranja in promovira zgodovinsko edinstven opus in zapuščino legendarnega umetnika.

Še v času Ulayevega življenja je Lena ponovno združila skoraj na smrt sprta nekdanja partnerja in sodelavca in se tudi sama tako zblížala z Marino, da njuno prijateljstvo še danes vztraja v trdnosti in globini.

"Z Leno skušava ohraniti to dediščino. Sploh teh dvanajst let njunega (Ulayevega in Marininega) ustvarjanja, ki je zelo pomembno za zgodovino sodobne umetnosti. Prav zaradi tega smo tudi mi tako povezani in pripravljamo skupne projekte," je pojasnil Andjelič. Marina Abramovič bo v Piranu prvič obiskala tudi grob nekdanjega partnerja in sodelavca, saj se pogreba zaradi koronavirusa ni mogla udeležiti.

NIKOLI SAMI

V SKRBI ZA ŽIVALI

ZAV-SAVA.SI

Zavarovanje Naše tačke

Z roko v roki
poskrbimo
za vašega
superjunaka.

NIKOLI SAMI

SAVA
ZAVAROVALNICA

Vasilij Žbogar

Letnik 1975. Športnik. Jadralec, lastnik treh olimpijskih medalj, dveh srebrnih, ene bronaste. Z jadranjem se je začel ukvarjati z devetim leti in je prvi Slovenec, ki je osvojil olimpijsko medaljo v jadranju leta 2004, bronasto v Atenah. Na letošnjih olimpijskih igrah v Parizu je kot trener vodil irsko jadrarno reprezentanco (jadrari so v Marseillu). Poročen je in oče dveh otrok. Letos jeseni je prevzel mandat podžupana v Izoli.

Zaradi številnih obveznosti že nekaj časa ni utegnil obiskati gledališke predstave, pravi. Ne spomni se, kdaj je bil nazadnje v kinu. Pred kratkim je prebral knjigo Boruta Pahorja »Zmaga je začetek«.

Kaj vas je napeljalo k športu?

Šport me je že od otroštva privlačil. Kot otrok sem bil vedno obdan z morjem, jadranje pa je postalo moja velika strast. Življenje v tem okolju me je vedno vleklo k naravi in vodi, jadranje pa je postalo popoln preplet izziva, tekmovanja in ljubezni do morja.

Kaj ste naredili za olimpijske medalje?

Pot do olimpijskih medalj ni bila lahka. Zelo zgodaj sem se moral osredotočiti k temu ci-

lju in posvetiti svoj čas ter energijo izključno treningom. Dolgi dnevi na morju, nešteto ur vaj in veliko odrekanja, tako v osebнем kot socialnem življenju, so bili nujni. Vsak dan sem delal na tem, da sem bil telesno in duševno boljše pripravljen kot dan pred tem.

Še drži: “ Pomembno je sodelovati.”?

Ta fraza še vedno drži, saj je šport več kot le zmaga. Gre za učenje, izkušnje in osebnostno rast. Olimpijski duh vključuje tudi sodelovanje in fair play, ko pa se boriš na vrhunski ravni, si vedno želiš tudi zmagati.

Zakaj bi pravzaprav tekmoval, če vnaprej veš, da boš na zadnjih mestih?

Bistvo tekmovanj niso le zmage. Šport ti daje priložnost, da preizkušaš svoje meje, se učiš iz vsakega poraza in napreduješ. Ni pomembno, na katero mesto se uvrstiš,

ampak da daš vse od sebe in na preduješ kot športnik in oseba.

Droge v športu: trdijo, da jih ni, potem pa se vsake toliko zgodi škandal. Nazadnje teniški igralec Sinner z zelo neprepričljivim izgovorom, ki kaže tudi na to, da so športniki različno obravnavani.

Droge so v vrhunskem športu velik problem, saj uničujejo poštenost tekmovanja.

Se vam zdi prav vzeti medaljo po toliko letih nekomu, ki je zmagal?

Če se izkaže, da je bila medalja dosežena nepošteno, potem je prav, da se jo vzame. Medalja predstavlja pošteno zmago, in če je bila dosežena s pomočjo nedovoljenih sredstev, potem naj jo dobi tisti, ki si jo resnično zasluži.

Je pot od športnika do športnega trenerja najbolj samoumevna?

Da, pot od športnika do športnega trenerja je zagotovo samoumevna, saj je to prvi korak po športni karieri v bolj “normalno” življenje. Športniki se v tej vlogi lahko še naprej povezujejo s svojim športom, kar jim pomaga pri prehodu iz intenzivne tekmovalne kariere. Veliko športnikov se med tem prehodom znajde v stiski, saj jim je težko zapustiti svet, v katerem so delovali toliko let. Trenerstvo pa jim lahko omili ta prehod, saj omogoča, da svoje znanje in izkušnje prenesejo na mlajše generacije ter tako ostanejo povezani s športom, ki ga imajo radi.

Ste še trener na Irskem?

Trenersko delo sem začasno opustil, ker želim preizkusiti svoje sposobnosti v družbeno-političnem življenju okolja, v katerem živim. V veliko čast mi je, da mi je župan Milan Bogatič ponudil mesto podžupana. Takšne priložnosti so redke, zato upam, da bom v tej vlogi upravičil njegovo zaupanje. To je velik izziv, ki ga kot nekdanji športnik z veseljem sprejemam, saj so me ravno iz zivi vedno vodili k osebni rasti in zadovoljstvu.

Kako ohranjate kondicijo?

Žal v zadnjem času ne tako dobro, kot bi si želel. Najti bom moral življenjski ritem, ki bo vključeval tudi redno telesno aktivnost.

Kaj od športa spremljate?

Spremljam vse športe panoge, še posebej, ko nastopajo naši športniki. Vedno jih rad podpiram in zanje navijam. Jadranje pa, seveda, spremljam še bolj pozorno, saj mi je ta šport najbližji.

Šport in politika: podobnosti, razlike

Aktivno sem v politiki že sedem let in lahko rečem, da sta šport in politika res dva zelo različna svetova, a imata tudi nekaj skupnih točk. V obeh je pomembno sodelovanje, ekipni duh in sposobnost prilagajanja različnim okoliščinam, vendar pa je v politiki potrebnih veliko več kompromisov, medtem ko je v športu cilj bolj jasn: zmagati ali doseči zastavljen rezultat.

Zakaj odločitev za politiko?

Po športni karieri sem želel še naprej prispevati v dobro skupnosti. Politika mi omogoča, da z znanjem in izkušnjami pomagam izboljšati pogoje življenja in delovanja v okolju, v katerem živim, predvsem za mlade, športnike in obalno regijo, ki mi je tako pri srcu.

Katere lastnosti, pridobljene s športom, so vam v podporo v vsakdanjem življenju in katere v politiki?

Lastnosti, ki sem jih pridobil s športom, kot so vztrajnost, disciplina, delovna etika in sposobnost delovanja v stresnih okoliščinah, mi vsekakor pomagajo v vsakdanjem življenju, pa tudi v politiki.

Velja tudi v politiki, da je važno sodelovati, ne zmagati?

Ali je v politiki pomembnejše sodelovati kot zmagati? Rekel bi, da je v politiki sodelovanje ključ do uspeha. Na koncu moraš delati za skupno dobro, zato zmaga posameznika ni vedno najpomembnejša – pomembno je, da dosežemo cilje v dobrobit skupnosti.

Kandidirali ste za župana. Ste analizirali, zakaj vas niso izvolili?

Rezultate volitev za župana sem seveda analiziral. Verjetno je bilo več dejavnikov, da nisem bil izvoljen, od tega, da sem morda preveč izhajal iz športnega sveta, do tega, da nisem bil dovolj politično izkušen in da sem bil v času samih volitev v domačem kraju premalo prisoten. To je bila pomembna lekcija.

Štiri leta ste bili svetnik. Kakšne so vaše izkušnje?

To je bila dragocena izkušnja. Spoznal sem, kako deluje lokalna politika in kako pomembno je sodelovanje ter upoštevanje različnih interesov. Ugotovil sem tudi, kako zapleteno je včasih usklajevanje posameznih interesov občanov in iskanje rešitev, ki so v dobro vseh.

Vam bo kot podžupanu lažje?

Lahko bi rekel, da bo lažje v smislu, da bom imel več možnosti za uresničitev nekaterih projektov, vendar bo tudi več odgovornosti, kar pomeni, da se bom moral zelo premišljeno odločati.

Ko ste se odločili za profesionalno politiko, ste se odločili tudi, da nečesa ne boste nikoli storili? Česa?

Odločil sem se, da nikoli ne bom deloval proti svojim načelom. To pomeni, da ne bom sodeloval v projektih ali pri odločitvah, ki bi koristile le posameznim interesom v škodo širše skupnosti.

Vedno znova v politiki prevladujejo kapitalski interesi. Kdo pa misli na navadnega človeka, na njegovo dobrobit?

Kot nekdo, ki prihaja iz športnih in lokalnih voda, sem vedno želel zastopati interese preprostih ljudi. Kapitalski interesi so pogosto močni, vendar sem prepričan, da mo-

ramo vedno imeti v mislih dobrobit vseh, ne samo izbranih.

Kako si razlagate, da se v svetu, Evropi in Sloveniji krepi desna opcija?

Desni politični premiki, ki jih opažamo po svetu, v Evropi in tudi v Sloveniji, so verjetno posledica več dejavnikov. V zadnjih letih smo bili priča naraščanju občutka negotovosti pri ljudeh, kar je pogosto povezano z migracijami in globalizacijo. Ljudje iščejo trdnost in varnost, kar pogosto privede do podpore strankam, ki ponujajo bolj konzervativne rešitve ali podarjajo nacionalno suverenost.

Kam se nagibate po političnem prepričanju?

Tako leva kot desna opcija imata svoje prednosti in slabosti. Osebnostno se nagibam k sredini, saj verjamem, da je najboljši pristop iskanje ravnotežja med obema poloma, odvisno od konkretnih izzivov in potreb skupnosti.

Katero stališče desna in leve opcije je za vas nesprejemljivo?

Nekaterih stališč desne opcije, kot so preveč restriktivne politike do migracij, ne morem sprejeti. Prav tako me na levi strani motijo prevelika omejevanja podjetništva in trga, kjer je včasih premalo spodbujanja inovacij.

Novembra nas čaka referendum o JEK2. Kakšno stališče boste zastopali?

Referenduma, kot kaže, ne bo. Lahko pa rečem, da še nimam dovolj informacij, da bi zavzel dokončno stališče. Pomembno je, da se najprej temeljito seznanim z vsemi vidiki, zlasti varnostnimi, okoljskimi in ekonomskimi posledicami projekta. Še posebej me skrbi proces zapiranja in razgradnje elektrarne, pri katerem gre za dolge, drage in zapletene postopke, saj vključuje varno odstranjevanje jedrskih odpadkov in dekontaminacijo. Dokler ne bom imel vseh potrebnih informacij, projekt težko podprem ali mu nasprotujem. Je pa pomembno, da kot država stremimo k ustvarjanju energetske neodvisnosti.

Javno ali zasebno zdravstvo?

Glede zdravstva menim, da mora obstajati močan javni sistem, ki zagotavlja enak dostop vsem, vendar ne smemo povsem izključiti zasebnega sektorja, ki lahko prinese dodatne možnosti in razbremenijo javno zdravstvo.

Istra je za politika zelo nehvaležna. Kar

naprej je nekdo nezadovoljen. Kako boste usklajevali različne interese?

Ta del Istre je specifično območje, kjer se prepletajo različni interesi. Ključno je najti ravnovesje in poslušati vse strani, da bi našli rešitve, ki so v prid večini, hkrati pa ohranjajo pristnost našega dragocenega območja.

Tudi v Izoli se, tako kot v vsej Istri, bojite piranizacije (domačini so me naučili, da je to strah pred praznim mestom, ki ga ob koncih tedna zasedajo prišleki, ki so pokupili hiše, stanovanja). Kaj je v času razvoja turizma ob dejstvu, da kupujejo hiše in stanovanja tisti, ki imajo denar, to pa niso domačini, sploh mogoče storiti za njeno avtohtonost?

Prvič slišim za izraz "piranizacija". Izola je privlačna destinacija, kar je, seveda, pozitivno za turizem, vendar ima tudi druge posledice, še posebej glede stanovanj. Dejstvo, da premožnejši

kupujejo hiše in stanovanja, ki si jih domačini ne morejo privoščiti, predstavlja izziv za avtohtonost mesta. Občina mora aktivno pomagati pri reševanju te problematike, na primer z oblikovanjem politike, ki bi omogočale dostopnejša stanovanja za domačine. Le tako bomo lahko ohranili identiteto Izole in preprečili, da bi mesto postalo prazno ali zgolj turistično usmerjeno.

Izola je znana po mnogih športnikih. Temu primerno je njim namenjenih tudi sredstev iz občinskega proračuna. Na drugi strani se kulturniki pritožujejo, da je njim namenja premalo sredstev. Res?

Tako športniki kot kulturniki se pogosto pritožujejo, da dobijo premalo sredstev, in res je, da jih ni dovolj za vse programe in vso infrastrukturo. Menim, da bo iz občinskega proračuna vedno premalo sredstev za vsa področja, zato bo nujno, da poiščemo dodatne vire financiranja, na pri-

mer prek sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem. To bi lahko omogočilo večji finančni vložek in boljše pogoje za razvoj športa in kulture.

Kako ujeti ravnotežje v financiranju športa in kulture?

Bolj kot ravnotežje se mi zdi pomembno, da se poveča financiranje obeh. Pomembno je prepoznati, da oba sektorja prispevata k razvoju skupnosti, vsak na svoj način. Rešitev bi lahko bila v bolj učinkovitem načrtovanju in dodeljevanju sredstev, morda tudi v bolj inovativnih pristopih, kot so partnerstva z zasebnim sektorjem ali evropska sredstva, da bi se zagotovilo zadostno financiranje za obe področji.

Kaj vas sicer na obali najbolj moti?

Potujem po vsem svetu in z gotovostjo lahko rečem, da živimo v izjemno lepem kraju, kjer je standard življenja zelo visok, česar se premožno zavedamo. Čeprav me nič posebej ne moti, se soočamo z velikimi in številnimi izzivi, ki pa jih skupaj lahko rešimo. Eden od teh je omogočanje občanom, zlasti mlajšim, takšnih življenjskih pogojev, da ostanejo v Izoli in se ne selijo. S tem bi jim tudi sporočili, da so ključnega pomena za nadaljnji razvoj občine. Ne nazadnje je pomembno, da si prizadevamo ohraniti tradicijo in identiteto mesta, zaradi česar je Izola tako posebna.

Kaj bo vaše delovno področje?

Osredotočil se bom na projekte s področja športa, kulture, energije, strateške razvojne projekte občine ter na medobčinsko sodelovanje.

Kateri je vaš cilj za naslednja štiri leta?

Želim pridobiti čim več izkušenj na področju delovanja lokalne samouprave in obenem na področjih, za katera sem zadolžen kot podžupan, narediti kakovosten premik v dobrobit Izole.

Slovenski tekaški praznik ob spodbudi Generalija

Zavarovalnica Generali je kot diamantni pokrovitelj NLB 28. Ljubljanskega maratona sooblikovala tudi letošnji osrednji slovenski tekaški praznik, ki je tudi tokrat minil v znamenju množične udeležbe in odličnega vzdušja. Posebej je nagradila tudi zmagovalca in »levjesrčna« tekača na Polmaratonu Generali ZAME.

Generali s podporo številnim športnim dogodkom in rekreativnim iniciativam že vrsto let uresničuje svojo zavezo soustvarjanja bolj zdrave in trajnostne družbe. Ljubljanski maraton z izjemnim vzdušjem in velikimi množicami tekačev marsikoga prepriča, da se tudi sam odloči za tek in bolj zdrav način življenja. S številnimi uporabnimi vsebinami in ugodnostmi prek različnih partnerstev jih k temu spodbuja tudi **lojalnostni program Generali ZAME**, ki je bil že drugo leto tudi osrednji pokrovitelj teka na 21 km.

GENERALI NAGRAJUJE IZJEMNE DOSEŽKE IN LEVJESRČNOST

Polmaraton Generali ZAME je tudi letos privabil lepo število udeležencev, pa tudi odlične tekmovalne dosežke. Zmagovalca in zmagovalko je zavarovalnica Generali tudi posebej nagradila - z enoletnim brezplačnim zavarovanjem **Specialisti z asistenco**, ki v primeru bolezni ali poškodb omogoča hitrejšo zdravstveno obravnavo.

Ker pa sta v športu izjemnega pomena tudi motivacija in vztrajnost, je Generali podelil tudi nagrado za **»levjesrčno 4. mesto«**: prejela sta jo četrto uvrščena

tekač in tekačica s Polmaratona Generali ZAME. S tem želijo v zavarovalnici Generali motivirati vse, da z levjesrčnostjo vztrajajo na svoji poti.

»V Generaliju smo zavezani ustvarjanju družbe, ki temelji na trajnosti in že vrsto let kot zagovornik zdravega in odgovornega načina življenja podpiramo projekte s področja športa. Že drugo leto zapored smo ponosni na pokroviteljstvo Polmaratona Generali ZAME, ki ob tekmovalni preizkušnji tekačem prinaša tudi pomembno sporočilo o koristih športnega udejstvovanja,« je povedala **Svetlana Almaš**, direktorica marketinga in odnosov z javnostmi pri zavarovalnici Generali.

POMEN VARNEGA ŠPORTNEGA UDEJSTVOVANJA

Z različnimi aktivnostmi so pri Generaliju ob robu Ljubljanskega maratona poudarjali tudi pomen varnega športnega udejstvovanja in pravilne preventive. V

sklopu pobude za boljšo varnost so tako vsem tekačem, ki so se prijavili na maraton, **omogočili brezplačno nezgodno zavarovanje** za čas prireditve. Vse tekače so vabili tudi, da na sejmu Tečem **opravi** **brezplačne zdravstvene meritve** (raven holesterola, sladkorja in krvnega tlaka) in se prepričali, da se lahko brez ovir podajo na nedeljsko preizkušnjo. Ker pa je po napornem teku nadvse pomembna tudi pravilna regeneracija, pa je bila na Trgu republike v Generalijevem šotoru vsem udeležencem na voljo tudi brezplačna masaža.

Da bi ohranili motivacijo in se vrnili spet naslednje leto, zavarovalnica Generali vse tekače vabi tudi k pobudi **Najboljše zavarovanje je tvoje ravnanje**, v sklopu katerih so v sodelovanju s strokovnjaki z različnih področij pripravili priročne nasvete za tek.

Športni duh ter skrb za okolje in skupnost so na Ljubljanskem maratonu širili mnogi Generalijevi zaposleni: tako tekači na vseh treh razdaljah kot tudi prostovoljci, ki so se pridružili Zeleni straži, skrbeli za pravilno razvrščanje odpadkov in prispevali tudi k bolj trajnostni prireditvi.

IGRALKA SAŠA PAVČEK JE POGOSTA GOSTJA NA PRIMORSKIH ODRIH

Obožujem mediteranski temperament!

Igralka SNG Drama Ljubljana je v svoji izjemni karieri nanizala mnoge izjemne vloge na gledaliških odrih, filmu in televiziji. Zanje je dobila kopico nagrad doma in v tujini, med drugim tudi najžlahtnejšo, Borštnikov prstan. Ljubitelji gledališča pa je ne občudujejo samo v njenem matičnem gledališču, temveč zelo pogosto gostuje tudi na drugih odrih. Z velikim navdušenjem so jo povabili tudi na imenitno prireditev *Vonj po Istri v Krkavčah*.

»Že od otroštva imam rada Istro. Na tem koščku Slovenije mi je lepih in navdihujočih kup stvari od ljudi, narave, mediteranskega temperamenta. Kar se le da pogosto, toliko kot zmorem, skušam priti na Primorsko. Daje mi vedrino, jaz pa njej samo sebe,« pove igralka, ki so ji še posebej všeč oljke, morje, odprtost ...

Na ta prelepi košček se rada vrača in občinstvo pocrklja s svojimi najbolj imenitnimi uprizoritvami.

Odlično se razume z igralskimi kolegi. Na fotografiji z legendo slovenskega gledališča in filma Ivanko Mežan.

ANDREJA COMINO

PRIMORCI STE ODLIČNO OBČINSTVO!

Na obalnih odrih tudi z veseljem in užitkom nastopa, sploh s svojimi avtorskimi projekti. »Že od začetkov Primorskega festivala, ko je gledališko dejavnost začel domačin, režiser Branko Kraljevič, sem z veseljem prihajala nastopat. Potem sem velikokrat delala za Primorski poletni festival. Igrali smo klasiko, med drugim so režirali Dušan Jovanović, Janusz Kica in drugi. Veliko sem tudi gostovala v Gledališču Koper, denimo s predstavama Krčmarica Mirandolina, Filumena Marturano, gotovo pa me občinstvo najbolj pozna po predstavi Bužec on, Bušca jaz avtorja Marjana Tomšiča, saj sem z njo gostovala po istrskem podežlju. Na novo pa nastopam s svojo komedijo Al en al dva. Zgodba je zelo zabavna, napisala sem jo za igralca, a gledališče je magija, kjer je vse možno in me tudi take transformacije zelo zanimajo,« pove Saša, ki hitro navrže, da so Primorci odlično občinstvo, ki ga ima zelo rada in se vsakič znova zelo veseli tudi, ko z Dramo pridejo v te konce na gostovanje. V vseh teh ustvarjalnih letih se ji je na primorskih odrih nabralo ogromno zabavnih anekdot.

ZAKAJ BI KUPOVAL KARTO?

»Morda mi je v spominu najbolj ostala tale, igrala sem Buško na prostem, na podežlju in organizator je gledalca vprašal, če ima karto, on je pokazal osebno izkaznico. Potem mu je rekel, naj kupi vstopnico in je rekel, kaj? Za na svojo njivo, de bi kupaval?! In je tudi ni.«

Saši je vsak primorski oder ljub po svoje. »Koper ima sijajen oder in zelo lepo obnovljeno gledališče. Žal mi je za Piran - tako čudovit prostor, ki ni izkoriščen. Najlepše je igrati po vaseh, za manj ljudi, ob kakšnem zidu, hlevu, celo z živalmi, ki hodijo naokoli. Zmaga pa Ankaran - oder na morju! To je gotovo najlepše prizorišče na svetu. Publika sedi pod borovci, gleda v morje, ima odprt ves horizont, sonce tone v morje in nastopajoči so ob svetlikanju morja gotovo zelo navdahnjeni.

OD KOMEDIJ DO VRHUNSKIH PREDSTAV

»Po moje imajo ljudje še posebej radi komedije in vrhunske predstave, s katerimi se lahko identificirajo,« odgovori na vprašanje, kakšne predstave imajo ljudje še posebej radi. Takšne in drugačne jim bo tudi dala, saj ji ustvarjalnosti, energije in zagona zlepa ne zmanjka. In s čim nas bo v prihodnje še razveselila? »Naj ostane skrivnost, vse ob svojem času,« je skrivnostno sklenila.

Saša Pavček je od malega zelo navezana na Slovensko Istro.

ANDREJ MREVLJE

PADALEC MUSK

V času, ko to pišem, manjka do ameriških volitev le še 13 dni. Volilni kampanji kipita, Američani stojijo v vrstah, da bi predčasno oddali svoj glas, ankete kažejo, da imata Kamala Harris in Donald Trump še vedno enake možnosti za zmago. Kljub temu se zdi, da je Harrisovina ekipa bolje organizirana, da je v zagonu, ki bi ji, takšen je namreč občutek, moral prinesiti zmago. Trump kaže utrujenost in le še ponavlja grožnje, laži in brutalne vulgarnosti. Tokratno volilno kampanjo je začel z napovedjo množičnih deportacij imigrantov. Toda če so bili leta 2016 in 2020 Trumpovi sovražniki predvsem tuji pribežniki, ki da pijejo in onesnažujejo ameriško kri, se je Trump letos osredotočil na notranje sovražnike, se pravi vse tiste Američane, ki se ne strinjajo z mnenjem vedno bolj diktatorskega kandidata za predsednika ZDA. Trumpova volilna kampanja je že pred letom dni izdelala “Načrt 2025” za pregon političnih in mnenjskih nasprotnikov, Trump pa je med kampanjo šel tako daleč, da je zagrozil, da bo proti “razrednemu” sovražniku in notranji golazni na vrat poslal nacionalno gardo in tudi vojsko, če bo potrebno. Poleg tega je Trump lažno obtožil vlado v Washingtonu, se pravi vključno s Harrisovo, da je sredstva, namenjena za pomoč prebivalstvu, ki sta ga prizadela orkana Helena in Milton, podarila pribežnikom, domačinom, ki so ostali brez strehe nad glavo, pa zgolj prazne obljube. Kamala Harris se bivšemu predsedniku posmehuje in volilce opozarja na nevarnost, ki s Trumpom grozi deželi in celemu svetu. Obilno citira bivše Trumpove sodelavce, ki tokrat opozarjajo na nesposobnosti in miselno nepovezanost bivšega predsednika. Morda najhujša obtožba Trumpa prihaja s strani bivšega poveljnika ameriških oboroženih sil, generala Marka Milleya, ki je zatrdil, da Trump predstavlja največjo nevarnost za Ameriko, ter da je bivši predsednik fašist do dna srca. Upokojeni generali, ki so v prvem Trumpovem mandatu bili člani njegovega kabineta, zdaj podpirajo Harrisovo. Zdajšnja podpredsednica barvno koalicijo, ki sega od skrajne levice do najbolj konzervativne desnice, kot je Dick Cheney, za primer. Edini skupni cilj te koalicije je preprečiti Trumpu, da bi se ponovno naselil v Beli hiši. Bo Harrisovi in njeni koaliciji uspelo zadržati Trumpa, predno se ponovno naseli v Ovalni pisarni in začenja z novo zdrabo, se loti razdora ustavnega reda in uveljavi diktatorsko oblast? To niso moja vprašanja, o tem se sprašujejo Američani, ki vedo, da bo zmagal tisti, ki bo do 5. novembra na volišča pripeljal več volilcev. V tej zadnji fazi predvolilne kampanje, ko je neopredeljen le še nizek odstotek volilcev, se je Trumpovi kampanji kot kakšen padalec pridružil najbogatejši človek na tem svetu, lastnik Tesle in Space X, Elon Musk. Trumpu je za njegovo kampanjo podaril 75 milijonov dolarjev, se preselil v Pensilvanijo, kjer naj bi nadzoroval Trumpovo igro na terenu. Pensilvanija je odločilnega pomena za izid končnega rezultata volitev. Velja namreč prepričanje, da bo tekmeč, ki bo zmagal v Pensilvaniji, tudi novi predsednik ZDA. New York Times je objavil, da je Musk pripravljen v Pensilvaniji potrošiti 500 milijonov dolarjev. Zakaj in kaj vleče Muska, da se je pridružil vulgarnemu Trumpu? Musk ni edini mogotec Silicijeve doline, ki se je priselal Trumpu. Toda Musk je tisti, ki si s svojim vplivom prizadeva zavzeti državo, ne samo obogateti. V razvijajoči se topografiji Trumplanda nobeden od njegovih podpornikov ni primerljiv z Muskom. Če bo Trump zmagal, bo to verjetno z majhno razliko, kar je mogoče pripisati volilni udeležbi. Musk lahko postane edina spremenljivka uspeha.

KATJA PEGAN

ŽENSKKE KVOTE IN NEJASNOSTI

Ko sem v češkem gledališču v Brnu predlagala ženski tekst, se niso na glas pritoževali, malce nelagodnosti pa je vseeno bilo čutiti. Zvezdniška zasedba, ki so mi jo zaupali, je malce ublažila dvom, skrb pa je ostala. Kaj je tako čudnega pri tem, sem se spraševala. Svetovno znano in komercialno preverjeno besedilo, same znane in priljubljene igralkke, ki so bile resda malce drugače zasedene, kot bi jih zasedla direkcija, tuja režiserka s kilometrino – zakaj torej dvom? In sem kmalu izvedela. Ko so na gledališkem FB objavili, da začenjamo s študijem, so se usuli sicer zelo dobronamerni komentarji in voščila dragega občinstva, hkrati pa tudi začudenje, da v predstavi ne igrajo moški igralci. Potem se je občinstvo odločilo, da nam vseeno zaupa in nas po vsaki predpremierski predstavi in obeh premierah nagradilo z močnim in res dolgim, stoječim aplavzom. (Zdaj mi veseli sporočajo, da je tako tudi po vseh preostalih ponovitvah.) Na tiskovni konferenci so novinarjem povedali, da ta predstava ni njihov prispevek k feminizmu in ženskim kvotam, saj je tekst napisal moški in ne govori o izključno »ženskih temah«, svoje sem povedala tudi režiserka in občinstvo navdušeno, brez strahu, da bi bila deležno kakšnega »evropskega pritiska« z ženskimi kvotami in » pranja glav«, obiskuje predstavo. Če zelo poenostavimo – blagajna je polna. Malo jih je bilo strah, da ne bo, če v predstavi ne bo tudi moških igralcev. Če do zdaj nisem vedela, da sem režirala v državi, ki jo poganja zdrav smisel za tržno gospodarstvo, vem zdaj. In če ženske teme in ženske kvote ne polnijo blagajne, jih pač na programu ne bo. In ker gledališče zelo živi tudi od lastnega dohodka, jim oblastniki ne določajo in ne predpisujejo ničesar. Torej – moj uspeh je njihov finančni uspeh. V svoj zagovor, da takoj nisem razumela nelagodnosti, naj povem, da prihajam iz države, kjer trenutno odločevalci po svojih izbranih strokovnjakinjah/-ih od vodstva gledališč zelo jasno pričakujejo, da bodo uprizarjali besedila slovenskih avtoric, ki jih bodo režirale slovenske režiserke. To daje programu dodano vrednost, so ocenile/-i. Da je spol tako pomembna stvar, nismo vedeli do dandanes. Ženske so skupaj z moškimi do danes ustvarjale zgodovino, zakaj trenutna politična garnitura v EU in doma misli, da je nismo, mi ni znano. Zagotovo za to obstajajo empirični razlogi in dokazi, ki nam jih bodo predočili verjetno takrat, ko bo prišel čas za to.

Butalski prispevek drage nam domovine v zakladnico zgod in nezdod izbiranja EU-komisarjev, pa nam je odkril nekaj o novih merilih, ki se vzpostavljajo pri imenovanju. Spol ni več dovolj. Ženska ni več dovolj, potrebna je bogata ženska. Koliko afirmativnega družbenega potenciala vidimo v tem? Za vse nas?

LEON MAGDALENC

POKOPANI REFERENDUM

Slovenija je nekaj posebnega. Popolni unikum v srcu Evrope. Zadnji dokaz je umik razpisanega referenduma za drugi blok jedrske elektrarne. En intervju bivšega politika, eno razkritje zvočnih posnetkov dogovarjanj v državnem zboru in adijo naša participacija skozi referendumsko odločanje. Je ta umik dobra ali slaba novica? Najverjetneje kar oboje. Začnimo s slabo novico. Referendumi ne bi smeli biti otroška zabava. Igrati se tako z izražanjem ljudske volje, govori vsaj o tem, da nas ima politika malo za norce. Naš poslanec v Bruslju je takoj izjavil, da gre za bankrot politike. No ja, je bila ta politika sploh kdaj kredibilna? Novejša zgodovina nas uči, da si je ta politika čez noč nekaj izmislila in čez noč tudi premislila. Še včeraj so nam zatrjevali, da imamo dovolj informacij, da se na referendumu odločamo, danes nam govorijo, da res nimamo pravih informacij. Tako v širini kot globini. Slaba novica je tudi v tem, da nihče več ne bo nobenega referenduma jemal resno, saj vidite, kako nas hočejo prinesiti okoli, saj vidite, da nimajo pojma, saj vidite, da ne vedo, kaj delajo. Ja, to je res slaba novica. Neke vrste dokaz, da je politika izgubljena. Da se ukvarja samo še z javnim mnenjem in anketami, da jih ne zanima strokovna utemeljenost, temveč anketna všečnost. Nič več strateško razmišljanje, temveč za potrebe ohranjanja pozicij prilagajanje stališč javnosti. Za eno službo, en vpliv in nov mandat. To ni le slaba novica, temveč politična beda na celi črti. Dobra novica pa je vseobsegajoča. Bravo, končno so politiki priznali svojo zmoto, saj veste, da je to v tem prostoru misija nemogoče. Priznati napako. Skloniti glavo in reči, da smo se malo zaleteli, zato aleluja vsem, ki so preprečili, da bi se izjasnevali o butastem vprašanju, ki ne bi ničesar odločal ali določal. Morda le to, da hočemo imeti elektriko. Skratka, da hočemo normalno živeti in nočemo noči preživljati ob svečah in se voziti v kočijah. Dobra novica je tudi ta, da se je preprečilo razmetavanje javnega denarja. Za začetek teh nekaj milijonov za samo izvedbo referenduma in preprečila so se nadaljna soočenja na to temo, saj že vse vemo. Imamo ene, ki zagovarjajo, druge, ki so proti in tretje, ki se še niso odločili. Se pa znajo vsi poenotiti takrat, ko v projektu vidijo svojo priložnost. Priložnost za samopromocijo in napadanje drugih. Dobra novica je v tem, da nam bo vsaj za nekaj časa to prihranjeno. Najboljša novica pa je ta, da smo ugotovili, da je politika nekaj banalnega. Skrajno enostavnega in normalnega, da ni nič usodno postavljenega, da se lahko še tako velike stvari in odločitve spremenijo čez noč. Skratka, velik plus za politiko, da ne sili z glavo skozi zid. Velik plus za politiko, ki pač prizna, da si je premislila. Velja tako za oblast kot opozicijo. S tem pa se ruši tudi nenapisano pravilo, da moraš pri svoji trditvi za vsako ceno vztrajati do konca. Se vmes kaj zlagati, vse zanikati in udarjati z vso močjo po nasprotniku. Točno to, na čemer je temeljil uspeh Donalda Trumpa.

DORJAN MARUŠIČ

OKTOBRSKO ISKANJE

Živimo v navidezno mirnih časih, a le bežen pogled v bližnjo preteklost in širšo okolico razkrije silno turbulenco. Pandemija Covida še vedno odzvanja v našem spominu. Narava kaže sobe, poplave in orkani pustošijo pridobitve človeka. Svet ne zmore dialoga in konflikte rešuje z nasiljem, z rožljanjem orožja in pustošenjem z vojno. Mednarodna skupnost se deli na tiste tri opice z rokami preko oči, ušes in ust. Namesto umiritve, premisleka in skupni zavezi vrnitve k temeljnim vrednotam: solidarnosti, pravičnosti in enakosti nad pohlepom in vsem ostalim šestimi grehom. V tednu, ko sem oddajal kolumno, sem se pripravljaj na predavanje društvu ekonomistov v zdravstvu z naslovom »Kaj resnično ogroža javni interes v zdravstvu«. Skratka, kaj povzroča stanje, ki je nevarno in neugodno za zagotavljanje dostopa do kakovostnih, varnih in učinkovitih zdravstvenih storitev za vse prebivalce, ne glede na njihov socialni, ekonomski ali zdravstveni status. Za motivacijo sem povprašal umetno inteligenco in kot vse pogostejše bil postrežen z znanimi in oskubljenimi navedbami. Skratka, nezadostno financiranje, pomanjkanje kadra, neenakost v dostopu do zdravstvenih storitev, komercializacija zdravstva, korupcija, nadzor nad zasebnimi interesi in pandemij. Razočaran nad umetnim navajanjem fraz sem se podal v svoje socialno mrežo k nekaj poznavalcem in strokovnjakom. Vprašani so videli grožnjo v širšem družbenem pehanju za profit ter prevlado potrošništva nad temeljnimi družbenimi vrednotami, zakonskimi omejitvami ob pomanjkljivem znanju in kompetencah zdravstvenega managementa, plačevanju zdravstvenih zmogljivosti namesto dejanskih zdravstvenih potreb zavarovancev, nadgradnji načina izbora bodočih zdravstvenih delavcev ter promociji timskega dela. Nenazadnje še vedno izstopa premajhna zavezanost skrbi za svoje zdravje in k odgovornemu obnašanju posameznika in celotne družbe. Letanje in iskanje sem sklenil sam. Za preboj odporov za prepotrebno nadgradnjo zdravstvenega predlagam promocijo znanja, timsko hierarhijo in predanost vseh vključenih, ne le zdravstvenih delavcev. Kakorkoli se bomo spopadli z grožnjami našemu zdravstvenemu sistemu, se bomo morali zavedati pravih izzivov. Moji so trije R-ji. Rodnost, ki je v preteklem letu dosegla najnižjo vrednost v naši samostojnosti, za štiri odstotke manj kot leto pred tem. Ob tem nas mora strezniti tridesetletni skok v prihodnost, kolikor je znašala povprečna starost mamic v preteklem letu. Nato ruralnost, saj naj bi konec desetletja dva od treh živel v urbanih področjih. Javne službe, med drugim zdravstvo, šolstvo, sociala in kultura, pa bodo morali delovati tudi za preostalega tretjega v ruralnih okoljih. Seveda ni dve, brez tri, zato razum, kjer bi si želel nekaj zdrave kmečke pameti. Ne pozabimo, za umetno inteligenco je potrebno vsaj malo naravne inteligence! Kdor išče, ta najde! Zato bom namesto odgovora na vprašanje raje citiral svojega starejšega brata. Prof. Dragan Marušič pravi, da vsaka dobro delujoča skupnost (in znotraj nje njeni sistemi in podsistemi), mora zadostiti trem postulatam: propulzivna skupna ideja (neke vrste lepilo), dovolj veliko število posebnih ljudi, ki zmorejo kvantne premike v kriznih časih ter umno vodstvo, ki zna skupnost z ustrezno strategijo peljati k skupnim ciljem. Skrbite za svoje zdravje, pozitivno zdravje!

Uspešna premiera v Gledališču Koper pritegnila množico znanih

MATEJ SUKIČ

Gledališče Koper je z novo predstavo *Tri verzije življenja* priznane francoske dramatičarke Yasmine Reza navdušilo občinstvo in odprlo novo gledališko sezono v velikem slogu. Premiera v režiji Nine Šorak je privabila številne ugledne goste iz sveta gledališča, kulture, gospodarstva in drugih družbenih področij, kar je pričaralo poseben večer, poln navdušenja in intelektualne iskrici.

V predstavi, ki raziskuje odnose med ljudmi in njihove odzive na nepričakovane situacije, sta se prepletali globoka psihološka analiza in subtilen humor,

značilna za Rezin pisateljski slog. Dvorana je bila nabito polna, obiskovalci pa so bili očarani nad dovršeno igro in svežo režijsko interpretacijo,

ki je z inovativnim pristopom odpirala vprašanja o človeških značajih in življenjskih prelopnih. Po koncu predstave so se igralci in ustvarjalci prik-

lonili pred občinstvom, ki jih je nagradilo z dolgim aplavzom in pozitivnimi odzivi.

Foto: Tomaž Primožič, FPA, Mediaspeed

Program razstav in dogodkov Obalnih galerij Piran v novembru in decembru

IZKAZANO ZANIMANJE ŠIRŠE JAVNOSTI ZA LIKOVNE VSEBINE, KI JIH OBALNE GALERIJE PIRAN PONUJAJO V TEM POZNOJESENSKEM IN ZIMSKEM ČASU V RAZSTAVIŠČIH PIRANA IN KOPRA, JE BOTROVALO ODLOČITVI, DA SE NEKATERIM RAZSTAVAM PODALJŠA ČAS OGLEDA. PRIPRAVLJAJO PA SE TUDI POMEMBNI MEDNARODNI DOGODKI, PRIČAKUJE SE ZAKLJUČEK PRENOVE GALERIJE MEDUZA V KOPRU IN JAVNOSTI SE OMOGOČA IZBRANE TRENUTKE ZA DRUŽENJE IN ODPRTO RAZPRAVO.

RAZSTAVE IN MEDNARODNI DOGODKI V OGP: PIRAN, PORTOROŽ IN KOPER

V piranski Galeriji Herman Pečarič si bo do 10.11.2024 možno ogledati slikarska dela mlade študentke ljubljanske likovne akademije Tare Rubinič, dobitnice Nagrade mladi na lanskem Ex-temporu. Slikarski sladkusi bodo nedvomno izbrali podaljšanje razstave za prvi ali vnovični ogled **nagrajenih del Ex-tempora Piran** med leti 2014 in 2024 v osrednji **piranski Mestni galeriji**, ki bo odprta do 1.12.2024.

Razstava **Jake Ivančiča z naslovom "Slovenija: Simfonija razgledov"**, ki je obeležila praznik Občine Piran, bo na ogled v **Galeriji Monfort v Portorožu do 12.1.2025. Vstop je brezplačen** za občane vseh občin Slovenske Istre.

Osebnostna razstava mariborskega umetnika **Boruta Popenka v koprski Galeriji Loža, ki bo odprta še do 8.12.2024**, je ena tistih vrhunskih razstavnih ponudb, ki je strokovnjaki, študentje likovnih akademij, pa tudi ljubitelji sodobnega slikarskega medija, ne bi smeli zamuditi. Gre za uveljavljenega ustvarjalca srednje generacije slovenskih umetnikov, ki "s svojo slikarsko prakso postavlja v premislek napeto razmerje med sliko-predmetom in sliko-podobo ter raziskuje, kako prepogibati platno, kako razpreti plasti platna v pah-ljačo, kako odpreti platno kakor vrata." (J. Kirbiš)

PRIHAJAJOČI DOGODKI IN RAZSTAVE

Konec novembra bosta Piran in Portorož center arhitekturnega dogajanja. Piranski dnevi arhitekture, 41. mednarodna konferenca, ki nosi naslov **Etika in odgovornost**, se bodo začeli v **Avditoriju Portorož v petek, 22.11.2024. V soboto, 23.11.2024**, bo v večernih urah v **razstavišču Monfort (Lesena dvorana)** potekala tradicionalna otvoritev razstave **Piranesi 24** (vstop prost). **Več na www.pida.si.**

Mestna galerija Piran / Avtor fotografije: Miran Kambič

Mestna galerija Piran je galerijski in upravni sedež Obalnih galerij Piran. Galerija v klasicistični dvonadstropni stavbi (nekdanja Kazina na mestu nekdanje lože), ki stoji na osrednjem Tartinijevem trgu, je bila po načrtih arhitekta Borisa Podreccce v celoti prenovljena leta 2012.

V Mestni galeriji Piran se konec leta, v petek, 20.12.2024, z osebno razstavo Ganija Llaloshija obeta še ena od izjemnih slikarskih izpovedi tega umetnika. V Prištini rojeni avtor, ki si je za svoj življenjski in ustvarjalni habitat izbral Piran, velja za izkušenega poslušalca našega časa. Aktualno, politično, predvsem pa socialno problematiko, ki jo obravnava v svojih delih, črpa iz neposrednega okolja, pri čemer se pogosto rad vrača v rodno deželo, Kosovo. S sugestivnim francoskim naslovom **NOSTALGIE** nas bo umetnik popeljal v njegov recentni slikarski opus.

DELAVNICE IN SREČANJA V MESTNI GALERIJI PIRAN

Ob razstavi **Ex-tempore 10** se odvijajo pedagoške in andragoške aktivnosti za vse generacije. V **petek, 15.11.2024, od 16.00 do 17.30**, vabimo mlade ustvarjalce na delavnico **NA BRZINO**. V sklopu iste razstave se za odrasle odvijajo srečanja za odrasle z naslovom **SOBA, odkrito z umetniki in kritiki o Ex-temporu Piran**, na katerih udeleženci izmenjujejo različne poglede na to tradicionalno prireditve. Drugi pogovor, bo potekal v Mestni galeriji Piran **v soboto, 9.11.2024 ob 10. uri**.

Več informacij na spletni strani **www.obalne-galerije.si**.

Vsebinsko pripravili:
Strokovni delavci OGP

Gloria Švetak, z vsem srcem predana karateju

Ljubezen na prvi pogled, ki zlepa ne popusti

KOPRČANKA GLORIA ŠVETAK, KI ZADNJA LETA ŽIVI V IZOLI, SE JE V KARATE ZALJUBILA PRI ŠTIRIH IN OD TAKRAT JE LJUBEZEN NI MINILA. POLEG REDNIH TRENINGOV IN TEKEM JE TUDI GLAVNA TRENERKA, VODJA IN PREDSEDNICA KARATE AKADEMIJE SLOVENIJE, DELUJE TUDI V ŠPORTNI ZVEZI KOPER (ŠZK), FUDOKAN ZVEZI KARATE SLOVENIJE (FZKS) IN ZVEZI KARATE ORGANIZACIJE SLOVENIJE (ZKOS) TER TEKMUJE ZA SLOVENIJO NA EVROPSKIH IN SVETOVNIH PRVENSTVIH ALI PA SE TEKMOVANJA UDELEŽI KOT SODNICA.

»Kot otrok sem bila vedno športno aktivna in večino časa preživela zunaj, na igrišču, ulici, na kolesu ali rolerjih. Od nekdaj me je navdihoval starejši brat Rocco. Vedno sem si želela početi vse, kar je počel on, kar je znal, sem želela znati tudi jaz. Ko so imeli v osnovni šoli imeli predstavitev športov, si je izbral karate. Obenem pa so v vrtcu mami sporočili, da lepo plešem in imam smisel za ritem. V resnici mi ples ni bil všeč – le dobro sem znala posnemati učiteljico in ponoviti gibe. Kot da je bilo včeraj, se spomnim, da sva z očetom pustila Rocca na prvem treningu karateja in se odpravila proti plesni šoli, a zaradi moje trme nisva prišla niti do vhodnih vrat. Vrnila sva se v karate klub, kjer so mi ponudili možnost obiskovanja treningov karateja, čeprav sem imela samo štiri leta. Karate je bil moj prvi šport in ostaja moja življenjska strast. Kasneje sem poleg karateja trenirala še odbojko in lokostrelstvo,« razlaga Gloria, ki je s karatejem že kot otrok vpeljala sistem reda, discipline, spoštovanja pravil in ljudi. Tak način ji je ugajal in s takimi ljudmi se je rada družila. Všeč so ji bili tudi drugi športi, vendar ni bilo časa in energije za vse. Jemala jih je bolj sproščeno kot čas za druženje.

DOBRI REZULTATI NISO SAMOUMEVNI

»Karate mi je dal veliko. Globino. Razumevanje ... Karate je borilna veščina in šele na to šport. Šport je definiran s tekmovalnimi pravili. V doju (prostor, kjer vadimo karate) se učimo borilno veščino karate in njegovo filozofijo. Učence v Karate Akademiji Slovenija (v nadaljevanju Karate AS) ne učim samo, kako »mahati« z rokami in nogami, ampak reda, discipline, spoštovanja ljudi in materialnih stvari okoli sebe, pomoči, sprejemanja drug drugega kljub raznolikosti, organiziranosti časa, razmišljanja s svojo glavo in ne samo slepega kopiranja množice. Najpomembneje od vsega pa, kako to vključiti v svoj vsakdan in ne samo, ko smo oblečeni v kimono. S to borilno veščino sem razvijala svojo osebnost. Vsi izzivi, ki so prišli na pot, so me nekaj naučili in tako sem rastla, duhovno in telesno. Zaradi vsega dobrega, kar mi je karate prinesel, si želim, da bi še drugi to doživeli in se nekaj naučili. Da ima ta borilna veščina še eno društvo več, ki uči kakovosten karate in predaja to starodavno veščino naprej – ne le kot šport, ampak kot način življenja,« razlaga Gloria, ki je hitro pričela s tekmovanji. Večinoma je tekmovala v višjih kategorijah, ker je od svojih sovrstnikov imela višjo stopnjo pasu. Izziv je bil tekmovati z dve do tri leta starejšimi od sebe. Predstavljajte si šest let starega otroka, ki tekmuje z osem- in devetletniki ... » Velika razlika, ampak medalje so se vrstile druga za drugo in se za razliko v letih nisem zmenila kaj dosti. Ve-

Edino predano delo prinese rezultate »Za osvojitev takih rezultatov na evropskih, svetovnih prvenstvih, TOP 10 in ostalih tekmovanjih se je potrebno odreči marsičemu in biti dejaven skozi vse leto. Trdo je treba delati in presegati meje svojih zmožnosti. Tudi ko bi včasih najraje ne naredil treninga, ga moraš, ker jutri ga ne boš mogel več nadoknaditi. Tega se ne da, ampak zadovoljstvo, izkušnje, nepozabni trenutki, ki mi ga prinesejo tekmovanja, odličja, tega se z nobenim denarjem ne da kupiti, ustvariti. Velik uspeh zame so tudi vsi vrhunski rezultati mojih učencev in oni sami.«

dela sem, kaj je moja naloga na tekmovanju in to sem tudi storila. Tekmovala sem v veliko različnih zvezah, kar pomeni naučiti se in spremljati različna pravila, spreminjati svoje nastope kat, prilagajati način bojevanja za kumite nastope. Nastopala sem tudi v katah ekipno, kumite ekipno in kasneje en-bu (prikaz borbe čim bolj stvarno glede na pravila te discipline). V vsaki zvezi sem pustila svoj pečat,« pove večkratna državna, evropska in svetovna prvakinja v različnih starostnih kategorijah in disciplinah. Usmerja pa se tudi v sodniške vode na svetovnem nivoju in je selektorica reprezentance zveze FZKS.

SVOJE ZNANJE RADA PRENAŠA

Gloria poučuje karate od 2014. »Poučevala sem ga v Luciji, z izpisom iz matičnega kluba sem tam morala prenehati, tako sem nadaljevala svojo pot poučevanja in treniranja v klubu v Novi Gorici. Trenerja Catelani in Lipavc sta me zelo motivirala kot tekmovalko, učenko in trenerko v razvoju. Predlagala sta mi, da bi odprla društvo v Kopru. S to idejo sta mi dala zagon, motivacijo in potrditev, da sem pripravljena začeti svojo pot. Tako se je 2017 ustanovilo Društvo Fudokan Karate-Do Akademija Slovenija. Življenjska želja po ustanovitvi svojega kluba, poučevanja se mi je uresničila pri enaindvajsetih. Karate je moj poklic, opravljam ga z veseljem, to delo me osrečuje, izpopolnjuje, navdihuje,

Če morda niste vedeli...

Kyu stopnje predstavljajo barvni pasovi, za kate-re izpite opravljaš v matičnem klubu po izpitnem programu, ki je zapisan. DAN stopnja pa označuje črni pas in da si postal mojster karateja. Za DAN stopnjo je izpitni program težji, zahtevnejši in nikoli ne veš, kaj bo izpitna komisija od tebe še dodatno zahtevala. Veliko se poudarja, koliko karate razumeš in znaš uporabiti. Vsi vemo, da se je predpisan program najlažje naučiti na pamet, piliti kakšna dva meseca na treningih in to pokazati. Težko pa je vse usvojeno znanje do sedaj dejansko razumeti in povezovati stvari med seboj v nekaj uporabnega. DAN stopnje sem opravljala pri različnih mojstrih v različnih zvezah. Vsak izpit je bila nepozabna izkušnja. V naslednjem letu želim opravljati izpit za 4. DAN pri ustanovitelju Fudokan karateja, dr. prof. Iliju Jorgiju 10.DAN.

motivira. Preživljam pa se s službo v logističnem podjetju,« navrže simpatična sogovornica, ki pa seveda zna karate tudi odklopiti. Seveda je velik del nje, njenih navad, kar pa ne pomeni, da ves čas govori in razmišlja samo o karateju. Glede na to, da je ta šport v Sloveniji razdrobljen na veliko različnih zvez, klubov, tradicionalni, športni in kontaktni karate, obstaja veliko različnih slogov. V prihodnosti si želi, da bi bili zmožni skupaj ustvariti zvezo, v kateri bi vsak našel svoje mesto.

LEPA, PRAKTIČNA IN PRIROČNA ISTRA

Gloria je ves čas zelo aktivna. Poleg karate treningov redno obiskuje fitness, ki ga je vzljubila po prvi resni poškodbi. Drugače pa rada igra odbojko na mivki, badminton na pikniku, plava, kolesari, rolka, gre v hribe, ko se najde kaj časa za to, če ne, pa je zadovoljna z daljšimi sprehodi, najraje v naravi. Pomembo je, da je rekreacija, gibanje in dobra družba. Kakor je zgovorna o športu, pa ne mara javno izpostavljati svojega zasebnega življenja. Vseeno pa navrže, da uživa v kuhanju, peki, dobri hrani, potovanjih, rada ima hišne ljubljence (kučke), pa adrenalinske športe (skok s padalom, streljanje s pištolo, puško, hitra vožnja z avtomobili in motorji), koncerte. »Ne maram neresnih in polovičarskih ljudi, razmetanega in umazanega okolja, kaosa. Ne maram čustvenih izbruhov in me ne zanimajo govorice – potrata časa in energije,« še pove ta energična in simpatična mlada ženska, ki obožuje obalna mesta. »Tu je lepo, vse je nekako pri roki, blizu. Nikoli nisem imela prav posebne želje po tem, da bi šla živet kam drugam po Sloveniji, sploh ne, morda pa bi me tujina še lahko zamikala. Tu je lepo, ker sta Italija in Hrvaška zelo blizu za pobeg s priročno neprevelike obale, ko si zaželiš malo miru in zasebnosti pred že znanimi obrazi. Obožujem

ANDREJA COMINO

morje in gore – bolj od daleč, zato so mi sprehodi ob morju z vedrim nebom, ko se vidijo Alpe, najlepši. Ko si zaželim kakšnega pohoda v naravi, imamo veliko dostopnih gozdnih poti, poti ob reki, potokih in seveda najbolj znana primorska hriba Kokoško in Slavnik. Za zdaj še nimam otrok. Ko pa jih bom imela, bom seveda ljubezen do športa in rekreacije prenašala tudi nanje, saj to pripomore k zdravju, daljši in predvsem bolj kakovostni življenjski dobi. Sami pa si bodo izbirali svojo športno pot, če jo bodo imeli. Morda bodo bolj umetniki, nikoli se ne ve,« še pove ta mlada športnica, ki ima tudi za naprej velike načrte, tako v zasebnem življenju kot karateju. Iz izkušenj ve, da se po uresničitvi določenih ciljev in želja vedno porodi še kaj novega. Se pa zaveda, da so določeni cilji zdaj zanjo še prezahtevni, da bi jih uresničila. Po osebnotnem in športnem napredku bodo sledile tudi velike sanje, ki so se pojavile ob obisku centra za borilne veščine na Poljskem – Center of Japanese Martial Arts and Sports »Dojo – Stara Wies«.

O dvigu gladine morja in obalnih poplavax v severnem Jadranu

Okoljsko krizo je mogoče premagati le s sodelovanjem, v našem morju izgublamo biotsko pestrost

Med glavnimi dogodki 9. tedna sredozemske obale in makroregionalnih strategij je v četrtek, 19. 9. 2024, potekal posvet tematske usmerjevalne skupine EUSAIR za Kakovost okolja (TSG3) z naslovom »Gradbeni posegi v morju in na morskem obrežju in doseganje dobrega okoljskega stanja morja«. Posvet sta v okviru Tematske usmerjevalne skupine EUSAIR za kakovost okolja ter Nacionalnega odbora Desetletja oceanov (NODO) zasnovala Robert Turk, predsednik Odbora za okolje in prostor Občine Izola, in prof. Dušan Žagar s Fakul-

tete za gradbeništvo in geodezijo v sodelovanju z Javnim zavodom za spodbujanje podjetništva in razvojne projekte Občine Izola ter koordinatorem Kakovosti okolja EUSAIR, Mitjo Bricljem.

Uvodoma so cilje delavnice predstavili Robert Turk, predsednik Odbora za okolje in prostor OI, Senad Oprašić, EUSAIR koordinator stebra Kakovost okolja, in Helena Sundbald Schäfer iz Generalnega direktorata za regionalni razvoj in mestno politiko Evropske komisije. Izток Škerlič, direktor Javnega zavoda za spodbujanje podje-

tništva in razvojne projekte Občine Izola, je predstavil vlogo zavoda pri načrtovanju priobalnega pasu Izola-Koper s finančno pomočjo projekta FP EUSAIR. Posvet se je nadaljeval z obravnavo naravnih danosti slovenskega morja in morskega obrežja. Predstavnica z Naravoslovnotehniške fakultete oddelka za geologijo Univerze v Ljubljani je predstavila geologijo slovenske obale, pri čemer je poudarila, da je potrebno ob načrtovanju kakršne koli gradnje upoštevati nevarnost pod flišnimi klifi, morebitne kraške votline v apnencu

in morebitne prisotnosti žvepljenih izvirov. Sledila je predstavitev predstavnika Nacionalnega inštituta za biologijo (NIB), ki se je osredotočil na biotsko pestrost slovenskega morja in morskega obrežja. Predstavniki Agencije RS za okolje in NIB je spregovoril o dvigu gladine morja in obalnih poplavax v severnem Jadranu. Opozoril je, da verjetnost ekstremnih scenarijev (kot je dvig gladine morja za več kot dva metra) ni zanemarljiva, kar pomeni, da je višja, kot bi si želeli. Dodal je, da bi bile potencialne posledice izjemno obsežne, zato nizka zanesljivost napovedi ne pomeni, da je verjetnost teh scenarijev nizka. V nadaljevanju so se osredotočili na značilnosti gradbenih posegov v morju in na morskem obrežju. Predstavniki Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani (FGG-UL) je izpostavil, da so v Pomorskem prostorskem planu jasno opredeljene odgovornosti za načrtovanje in upravljanje morja ter obale, usklajeni sektorski interesi in formalizirane obstoječe rabe. Predstavniki FGG-UL je predstavil obremenitve obalnih konstrukcij ob dvigu morske gladine, pri čemer je poudaril, da lahko dvig srednje gladine morja poveča vpliv valov na obalne strukture in obalo. Povečana obremenitev valov na obalne strukture zahteva okrepitev, dvig ali prenovo teh konstrukcij, pri čemer je nujno, da se ustrezni ukrepi sprejmejo v soglasju med prostorskimi načrtovalci, biologi in gradbenimi inženirji. Predstavniki FGG-UL sta se osredotočila na poplavno varnost Pirana v luči podnebnih sprememb. Opozorila sta, da se bo pogostost poplav povprečno podvojila za vsakih deset cm dviga morske gladine, pri čemer ne upoštevamo vplivov vremenskih dogodkov. Ocenjujejo, da se lahko letna škoda v Piranu, ki trenutno znaša 0,68 milijona evrov, v najekstremnejšem scenariju dviga morske gladine zviša na približno 10,2 milijona evrov. Najbolj ranljivi so stanovanjski objekti, kar bo povečalo finančno breme za prebivalce in lokalno skupnost. Predstavniki društva Morigenos je naslovil izzive podvodnega hrupa z uvedbo "tišjih con", zmanjšanje hitro-

sti plovil ter vlaganje v tehnološke inovacije, kot so tišja zasnova in propulzijski sistemi ladij ter vzpostavitev standardov za hrup. Predstavniki NIB je kot ključno izpostavil razumevanje, kje želimo graditi ter kakšne so naše možnosti in omejitve ter poudaril, da je obnova teh habitatov pogosto dražja in zahtevnejša od njihove zaščite. V tem kontekstu je Inštitut za vode RS predstavil analizo zasipavanj podvodnih habitatov na primeru Koprškega zaliva. Zasipavanje habitatov v priobalnem pasu ni sonaravna rešitev. Ladijski manevri nakazujejo dodaten vir zasipavanja zaradi povzdigovanja in premeščanja sedimenta s sredine zaliva na priobalni pas. Opozorjeno je bilo, da vse, kar gradimo v morju ali ob njem, vpliva na njegovo dinamiko, podoba in našo zaznavo prostora. V zadnjem delu posveta so se osredotočili na prihodnost, na ključne smernice in ukrepe za trajnostno gradnjo v morskem in obalnem okolju. Predstavnica ZRS Koper je predstavila izzive pri implementaciji Zakona o obnovi narave. Pozornost je potrebno usmeriti na temeljne razloge za izgubo biodiverzitete, onesnaževanja in podnebnih sprememb ter povezovanje ukrepov s človekovim in družbenim dojemanjem narave. Ključna priporočila prostorske ureditve, načrtovane s Pomorskim prostorskim planom Slovenije, so zmanjšanje fizičnih in hrupnih vplivov, vzpostavitev con s prilagojenimi standardi glede na značilnosti posameznih območij, sodelovanje pri spremljanju stanja na terenu ter spodbujanje trajnostnega razvoja obalnega območja. Ob koncu posveta je beseda ponovno pripadala Robertu Turku, ki je s svo-

jo predstavitev Preobrazbene spremembe pri načrtovanju in izvajanju gradbenih posegov v morju in na morskem obrežju zaključil posvet. Opozoril je na potrebo po drugačnem pogledu na morsko in obalno okolje, ki ga pogosto dojemamo kot prazen prostor, pripravljen za izrabo. Poudaril je tudi nujnost povečanja uporabe znanja o oceanih, od oceanografije in biologije do gradbenega inženiringa, ter povečanja razumevanja in rešitev za upravljanje ekosistemov, ki so podvrženi večkratnim stresorjem.

Drugi dan posveta je bil posvečen 30. obletnici delovanja Medvladne oceanografske komisije v Sloveniji (IOC UNESCO). Ob tej priložnosti so predstavili tudi publikacijo "Zrcala morja: ko se srečata znanost in umetnost", ki združuje znanstvene dosežke z umetniško vizijo, ki je izšla v okviru projekta EUSAIR Facility Point – Supporting the EUSAIR governance for improved cooperation, ki je sofinanciran iz sredstev Evropske Unije v okviru programa Interreg IPA ADRION 2021-2027. Zaključki sestanka bodo posebej pomembni tudi za celoten Tržaški zaliv, saj je JZP Izola 22. marca 2023 podpisal memorandum »Trieste Memorandum for Sustainability, Energy and the Environment« kot podporno točko za strategijo EU za Jadansko-jonsko makroregijo. Glavni rezultat podpisa memorandumu v Trstu je izmenjava inovativnih strategij, idej ter mnenj, predvsem pa zavedanje o tem, da je okoljsko krizo mogoče premagati le s sodelovanjem. Poleg JZP Izola so memorandum podpisali tudi Posoški razvojni center, regija Emilia-Romagna, Veneto in Furlanija - Julijska krajina, Istrska ter Primorsko-goranska županija s Hrvaške in Dežela Koroška iz Avstrije.

Duševno zdravje – temelj vsega

Vsako leto 10. oktobra obeležujemo svetovni dan duševnega zdravja. Čeprav ta datum izstopa na koledarju, bi moralo biti duševno zdravje prisotno vsak dan. Duševno zdravje je osnova vsega, kar počnemo. A ko govorimo o zdravju, se še vedno preveč osredotočamo na telesne vidike in zanemarjamo čustvene.

Nevidni temelji

Ko gradimo hišo, vso pozornost običajno posvetimo njeni končni podobi. Redko pa govorimo o tem, kako trdni so temelji, čeprav brez njih hiša ne bi stala. Enako velja za naše duševno zdravje. Osredotočamo se na to, kako izgledamo, kako nas vidijo drugi, a premalokrat se vprašamo, kaj se dogaja v nas. Duševno zdravje je temelj, na katerem gradimo odnose, produktivnost, sposobnost soočanja s stresom in celo telesno zdravje.

Duševno in telesno zdravje – neločljiva celota

Duševno in telesno zdravje nista ločena. Stres, tesnoba in kronične čustvene težave vplivajo na naše telo. Srčni utrip, krvni tlak in celo imunski sistem so povezani z našim duševnim stanjem. Telesne bolezni pogosto spremljajo dolgotrajne psihološke težave. Telesno zdravje opažamo hitreje, a ko trpi naša notranjost, pogosto zanemarimo skrb zanj.

DR. KATJA KOZLOVIČ

Zakonska in družinska terapevtka, izvajalka igralne terapije ter kadrovska svetovalka
www.lanimaj.si • www.kei.si

Prepričanja in stigme: največji sovražnik napredka

Čeprav se vse več govori o pomembnosti duševnega zdravja, so družbene stigme še vedno močno prisotne. Kolikokrat ste že slišali, da je nekdo, ki obiskuje psihoterapijo, "šibek"? V resnici pa je ravno obratno. Prepoznati svoje stiske in poiskati pomoč je eden najpogumnejših korakov, ki jih lahko naredimo za svoje zdravje. Zakaj torej še vedno bolj skrbimo za telesno zdravje in zanemarjamo svoje notranje počutje?

Osnova kakovostnega življenja

Duševno zdravje ni le odsotnost bolezni, ampak stanje popolnega blagostanja, kjer se lahko učinkovito soočamo z izzivi, produktivno delujemo in se počutimo izpolnjene. Če temelj zanemarjamo, se naše življenje začne krhati – težje vzdržujemo odnose, smo manj produktivni in težje uživamo v stvareh, ki so nas prej veselile. Mnogi ljudje se trudijo ohraniti telesno pripravljenost, ali enako skrb posvečajo tudi svojemu mentalnemu zdravju?

Kaj lahko storimo?

Razbijmo stigmo. Duševno zdravje naj postane prioriteta brez občutka sramu. Iskanje pomoči naj bo sprejeto kot skrb zase, ne kot znak šibkosti.

Dajmo duševnemu zdravju enako težo kot telesnemu. Tako kot skrbimo za telo, moramo načrtovati tudi čas za sprostitve, meditacijo, hobije in pogovore z bližnjimi ali strokovnjaki.

Bodimo pozorni na znake. Ne čakajmo, da duševne težave postanejo kritične. Poslabšanje razpoloženja, povečana tesnoba sta lahko znaka, da potrebujemo pomoč.

Podporno okolje. Obkrožimo se z ljudmi, ki nas podpirajo in ne zanikajo pomena duševnega zdravja.

Duševno zdravje – vsakdanja prioriteta

Svetovni dan duševnega zdravja nas spodbuja, da se za trenutek ustavimo in premislimo, kako skrbimo za svoje duševno blagostanje. Ključ do prave spremembe je v tem, da ne čakamo na en dan v letu za razmislek. Bodimo prijazni do sebe vsak dan, saj brez notranjega ravnovesja ne moremo resnično uživati v telesnem zdravju oz. življenju nasploh.

Blag in zadržan poznojesenski čas

PRIMOŽ KREČIČ

Koprski stolni župnik

Čas pozne jeseni je pogosto zaznamovan z mešanjem nižjih in malo višjih temperatur, s soncem in dežjem, z meglami in kratkimi dnevi. Tako nastane melanholijski čas, ki se povezuje s koncem rasti in odpadanjem listja. Narava se pripravlja na zimo, počitek in spanje. Pritisne mrz in vlaga, da je treba kuriti v prostorih in najti bolj toplo obleko. Začenjajo se večeri pri kamini, ko ljudje sledijo začetkom zimske športne sezone in belih poljan. Pogovarjajo se, berejo. Za nekatere je to bolj umirjen in neobremenjen čas.

Po drugi strani pa se veliko dela, potrebno je zaključiti nekatere projekte in načrtovati nove. Tudi v šolah kar teče izpraševanje in polna zaposlenost otrok. Nekateri naravnost vroči dnevi omogočajo sprehode in sprostitve v naravi. Na njivah in vrtovih se pripravlja setev za novi čas. To je odličen čas za študij, disciplinirano delo, za nekatere ljudi pa je breme. Pritiska v glavo in telo. V tem smislu je depresiven čas, ki ustvarja neizrečenost, trdoto, strah, razočaranje. Vse to se meša s spominom na pokojne in smrt. Ta je lep in naporen, ker odkriva bo-

gastvo, ki so ga pustili za sabo in rano odhoda. Prav je, da se zberejo družine in poglobijo spomin na korenine in prednike, ki so hodili pred njimi in jih zaznamovali. Ni bilo vedno vse najbolj prav, vendar naj bodo pokojni v miru in spravljani z novimi rodovi. Spomin na svetnike in ljudi, ki so bili resničen zgled življenja, rože, sveče, molitev, pogovor, vse to pomaga poglobljati stik s temi osebami in skrivnostjo, v katero so oviti. Prevladujoča potrošniška misel sicer beži od mrtvih in od smrti, vendar je velika modrost, da ostanejo živi v spominu in svojem sporočilu. Drevo ne more rasti brez korenin, če smo še tako moderni. Ko se zamislimo in se pogovarjamo o ljudeh, ki so živeli z nami in pred nami, se vprašamo tudi o svojem življenju, kaj ima resnično vrednost in kako živimo, koliko je v nas človeškosti in kaj

nam prinaša zadovoljstvo za daljši čas. Vsekakor imajo prednost odnosi in življenjska harmonija telesa in duha. To, kar postane dar in globlja vez. O tem govori priljubljen svetnik Martin, ki ni le skrbnik dozorevanja vina in drugih sadov, ampak tudi zavetnik dobrote. Kot je dal revežu pol svojega vojaškega plašča, tako ostaja dobrota luč in veselje na obrazih vseh, ki jo delijo in so je deležni. Pozna se tudi v skupnosti, ki diha z drugačnim duhom, če so ljudje odprti drug do drugega in skrbijo za tiste, ki so najbolj šibki. Dobrota prinaša toplino v čas, ki postaja vse bolj hladen in vlažen.

Tone Pavček je predstavil to vzdušje: »Iz hrupa mesta selim se v tišino/jesenskih polj, k ponižno dobrim tlom/ ki kasno sonce neži jih s toplino/ za mili čas med budnostjo in snom.// Tu v krhki zgradbi tihega besedja/ mi bodo peli preostanki ptic/ visoki mir predzimskega zavetja/ in zven še nenapisanih vrstic./ In ko bom eno roko dvignil k nebu,/ na njej kot stih bo zazvenel večer,/ in ko bom z drugo nizko v zemljo segel, bo nanjo legel blagodejen mir./

PIRAN IZMENJUJE

22. NOVEMBER 9:00–18:00

SKLADIŠČE SOLI GRANDO

PIRANO SCAMBIA

22 NOVEMBRE 9:00–18:00

MAGAZZINO DEL SALE GRANDO

- KNJIGE
 - DRUŽABNE IGRE
 - BOŽIČNI OKRASKI
 - ŠPORTNA OPREMA
 - VRTNARSKA OPREMA
- IGRAČE
 - ORODJE
 - ELEKTRONIKA
 - OKRASNI PREDMETI
 - KUHINJSKI PRIPOMOČKI
- LIBRI
 - GIOCHI DA TAVOLO
 - ELETTRONICA
 - OGGETTI DECORATIVI
 - UTENSILI DA CUCINA
- GIOCATTOLE
 - ATTREZZI
 - DECORAZIONI NATALIZIE
 - ATTREZZATURA SPORTIVA
 - ATTREZZI DA GIARDINAGGIO
-
-

PREKLOPI NA SCEGLI račun @ pagamenti

www.marjeticakoper.si/eracun

Makro5

Z vami gradimo že več kot 30 let.

ZAVARUJTE SVOJE ZGODBE.

V vseh naših poslovalnicah
lahko sklenete življenjsko,
avtomobilsko, premoženjsko
in turistično zavarovanje.

SKUPAJ Z GENERALI

**SKRIMO ZA VSE,
KAR VAM POMENI NAJVEČ.**

Bank of **INTESA** **SANPAOLO**

www.intesasanpaolobank.it

Altroke Martinovanje v objemu koprskih palač in osrednjega trga

Ljubitelji vina, to je dogodek, ki ga preprosto ne smete zamuditi. Zavod za mladino, kulturo in turizem Koper v soboto, 16. novembra, vabi v mestno središče na Altroke Martinovanje. Titov trg in štiri čudovite zgodovinske palače - Pokrajinski muzej Koper, Pretorska palača, palača Gravisi Buttora (sedež Skupnosti Italijanov Ko-

per) in palača Tiepolo Graviši, domačinom veliko bolj znana kot borilnica - bodo pri-
zorišča prvega Altroke Martinovanja v Ko-
pru. Več kot 30 vinarjev iz slovenske Istre
in bližnje Furlanije-Juljske krajine bodo
obiskovalcem ponujali svoja vina.

BOGAT KULTURNO-ZABAVNI PROGRAM

Program se bo začel že ob 14. uri tako na Titovem trgu, kjer bo poskrbljeno za kulinarčno ponudbo v znamenju martinovanja, kot v omenjenih palačah, kjer bo bogat kulturno-zabavni program trajal vse do 19. ure. V Pokrajinskem muzeju bomo, na primer, »odpotovali« v 18. stoletje in pričarali praznično vzdušje nekoč, v borilnici se bodo predstavili sabliarji, v palači, kjer

domuje Skupnost Italijanov Koper, bodo na svoj račun prišli tudi ljubitelji godalne glasbe in še bi lahko naštevali.

SLAVNOSTEN ZAKLJUČEK NA TITOVEM TRGU

Ob 19. uri se bo dogajanje iz palač preselilo na Titov trg, kjer bo pestro vinsko in kulnarično ponudbo zaokrožil še bogat glasbeni program, ki ga bo otvoril Rudi Bučar s posebno zdravico, nadaljevala pa ga bosta Oktet Aljaž in DJ Alex de Groove. Altroke Martinovanje bo izjemna priložnost za uživanje v izbrani vinski ponudbi v čudovitem ambientu koprskega mestnega središča, ki je ne gre zamuditi. Vstopnico za dogodek si lahko zagotovite že na vseh prodajnih mestih Eventim.

RENAULT SYMBIOZ
E-TECH FULL HYBRID
145 KM/105 kW

**5 let jamstva⁽¹⁾
do 2.500 € ugodnosti⁽²⁾**

[illegible]Renault priporoča Castrolrenault.si

Trgo ABC

PE KOPER, Istrska cesta 12

Breda Prodani, 041 607 812 David Bartolič, 051 306 770

Martinovanje San Martino

🍷 KOPRSKE PALAČE & TITOV TRG 🍷

OD / DALLE DO / ALLE

14.00 16.11. 23.00

PROGRAM IN VSTOPNICE
PROGRAMMA E BIGLIETTI

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTÀ DI CAPODISTRIA

1911
POKRAJINSKI MUZEJ KOPIR

CAN
COSTIERA
COMMUNITY DEVELOPMENT COSTIERA
Bella Vista • Costa Mesa • Irvine

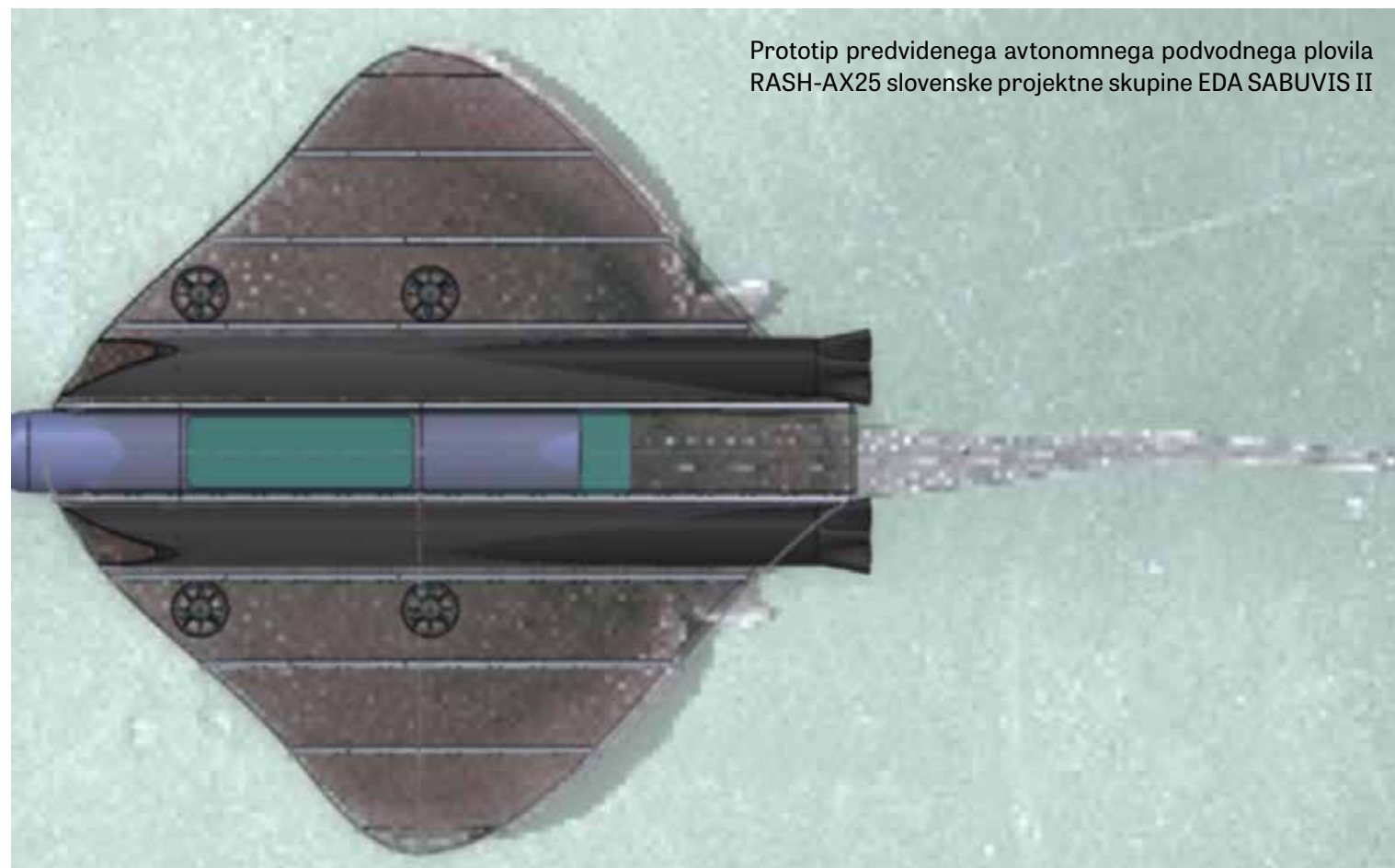
Fakulteta za pomorstvo in promet sodeluje pri razvoju podvodnih dronov

Fakulteta za pomorstvo in promet Portorož je skladno z dolgoročnimi strateškimi cilji Univerze v Ljubljani, katerih glavni namen je ustvarjanje znanja za trajnostni razvoj družbe in posameznika, neposredno aktivno vpeta v raziskovalno-razvojno dejavnost. Med drugim spodbuja nastajanje velikih interdisciplinarnih raziskovalnih skupin, ki imajo zadostno koncentracijo kadrov, znanja, opreme in sredstev za pridobivanje in koordinacijo velikih mednarodnih projektov ter za enakopravno sodelovanje v njih za doseganje vrhunskih rezultatov.

Eden izmed takšnih mednarodnih projektov je tudi razvoj skupine biomimetičnih podvodnih plovil za podvodno obveščevalno dejavnost, nadzor in izvidovanje – SABUVIS II, s katerim se je fakulteta pridružila mednarodnemu okolju, skupaj s slovensko projektno skupino (Fakulteta za

računalništvo in informatiko, Fakulteta za elektrotehniko ter industrijski partner MIL Sistemika, d. o. o.) pod okriljem Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. O projektu smo se pogovarjali s prof. dr. Petrom Vidmarjem ter predstojnikom Oddelka za pomorstvo, doc. dr. Andrejem Androjno.

Kot sta pojasnila, sodeluje fakulteta v mednarodnem kooperativnem raziskovalno-razvojnem in inovativnem (RRI) projektu Evropske obrambne agencije (EDA), v katerem sodelujejo tudi projektni partnerji iz Nemčije, Poljske in Portugalske. "Omenjeno projektno sodelovanje v okvi-

Prototip predvidenega avtonomnega podvodnega plovila RASH-AX25 slovenske projektne skupine EDA SABUVIS II

Logo projekta EDA SABUVIS II

ru MORS ter pod okriljem EDA omogoča vključevanje in sodelovanje zunanjih raziskovalnih institucij na razvojno-raziskovalnih projektih na obrambnem in varnostnem področju. Sodelovanje slovenskega konzorcija temelji na izhodiščih Srednjeročnega obrambnega programa Republike Slovenije 2023–2028, Znanstveno-raziskovalni in inovacijski strategiji 2030 (ZRISS) ter Resoluciji o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske. Omenjeni normativni akti predvidevajo tudi razvoj avtomatiziranih in avtonomnih sistemov za različne domene in delovanje, med drugim tudi v pomorskem prostoru," razlaga Androjna. Slovenska projektna skupina se je projektu priključila z razvojem t. i. biomimetične jate avtonomnih podvodnih obalnih in priobalnih navigacijsko inteligentnih tehničnih sistemov (BIO LIST-U NAVI). Predstojnik Androjna izpostavlja, da je njihova posebnost tudi, da bo orientacija poleg inercialne navigacije podprta tudi z navi-

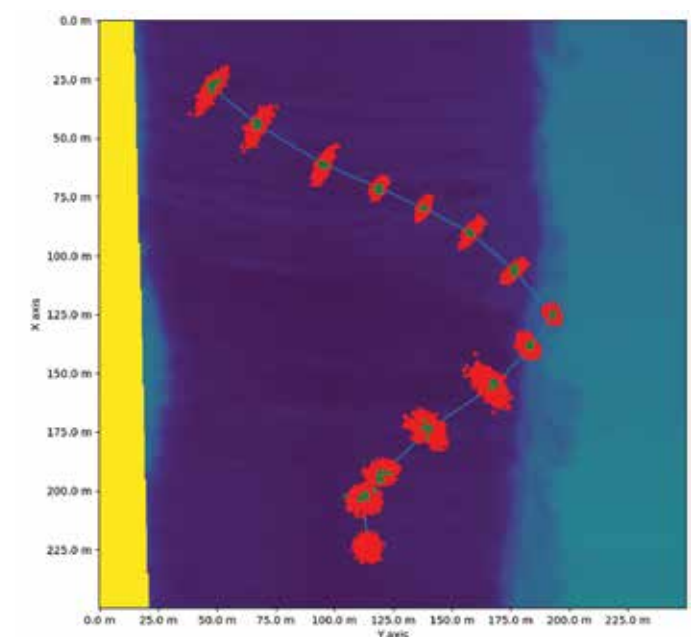
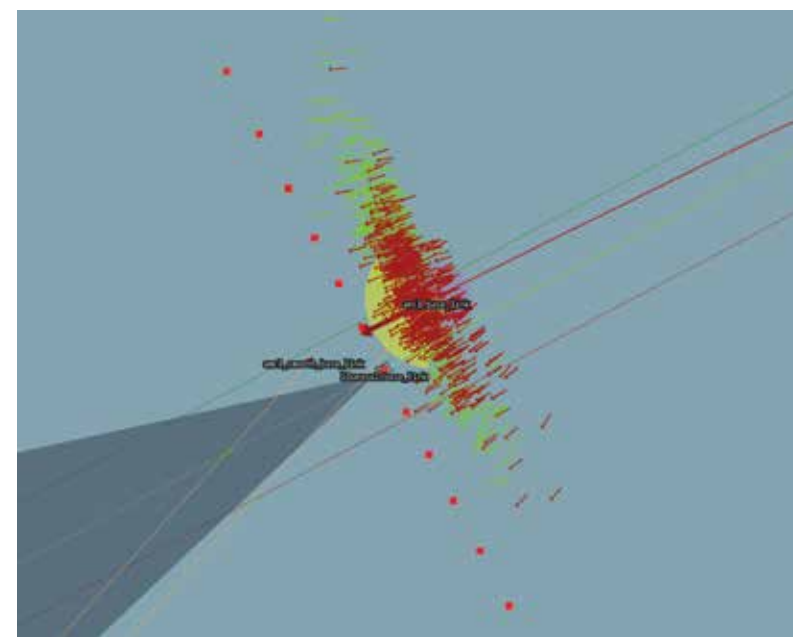
gacijskimi in kontrolnimi algoritmi najso-dobnejše umetne inteligence slovenskega porekla. "Popolna novost je, da bo orientacija podprta tudi s tridimenzionalno elektronsko karto podvodnega dela morja ter z orientacijo znotraj območja, opremljenega s podvodnimi akustičnimi hidrofoni, kar bo avtonomnim podvodnim sistemom omogočalo operativno delovanje ter pozicioniranje brez podpore globalnega satelitskega navigacijskega sistema," še dodaja. Njihova uporabnost bo prepoznana ob podvodnem pregledu in zaščiti pristaniške infrastrukture, aktivnostih preiskave morskega dna, odkrivanju in lociranju podvodnih minskeksplzivnih oz. neeksplozivnih bojnih sredstev, iskanju in lociranju podvodnih vsiljivcev, pregledu plovnih poti, sidrišč ter pri izvajanju zaščitnih dejavnosti iz nabora aktivnosti države gostiteljice ob obiskih zavezniških ladij. Končni rezultat projekta bodo robotski avtonomni sistemi za hidrografijo in analitiko (RAS-HA-25X) kot proizvod tehnološko napredne slovenske obrambne industrije. Poleg krovne partnerja MIL Sistemika bosta pri tehnoloških rešitvah kot zunanja partnerja sodelovala tudi podjetje Timtec Defense, d. o. o. ter Inštitut Ronin. Projekt je trenutno v razvoju in izdelavi avtonomnih podvodnih sistemov. Razviti so simulacijski modeli in okolje za realistične simulacije delovanja posameznih ključnih sestavnih komponent ter gibanja tehnološko zahtevnih podvodnih sistemov. Razvito simulacijsko okolje omogoča rea-

PETRA
MEŽNARC

listično integracijo operacijskega sistema, nadzor in simulacijo fizičnih modelov avtonomnih podvodnih plovil z realističnimi modeli senzorjev in aktuatorjev. Ob koncu letošnjega oz. v začetku prihodnjega leta so predvidena tudi prva testiranja izdelanih prototipov. Zaključek projekta je predviden februarja 2026.

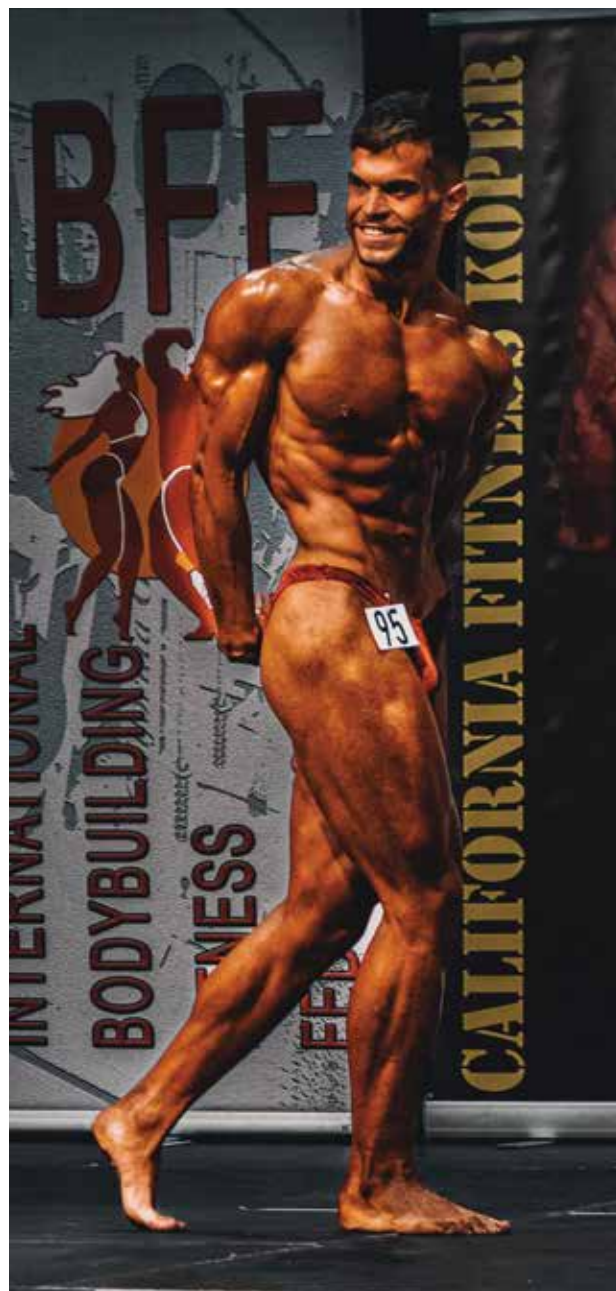
"Fakulteta za pomorstvo in promet je z interdisciplinarnim pristopom povezovanja raziskovalnih institucij in podjetij začela novo poglavje razvoja visokotehnoloških izdelkov, ki bodo uporabni tako za civilne kot tudi obrambne namene," pove dekan ter doda, da bo z integracijo novih znanj in slovenskih inovacij, ki bodo vpeljane na podvodnem plovilu, slovensko znanje prepoznano v širšem evropskem prostoru. "Ker je projekt SABUVIS II raziskovalno-razvojni projekt, si želimo, da bi tem sledilo tudi nadaljevanje, v katerem bi plovilo razvili do te mere, da bo proizvodno in tržno izpopolnjen ter postal slovenska blagovna znamka," zaključuje dekan Vidmar.

Testiranje simulacijskih modelov v simulacijskem okolju

V Kopru imamo svetovnega prvaka v bodybuildingu

5. oktobra je v Kopru potekalo svetovno prvenstvo v bodybuildingu, na katerem so se preizkusili udeleženci s celega sveta, vključno s tremi tekmovalci iz Kopra. Med njimi je bil tudi 19-letni Martin Bordon, ki je osvojil prvo mesto v kategoriji do 23 let.

Bodybuilding je šport, pri katerem posamezniki s ciljanimi vajami in prehrano razvijajo mišično maso, simetrijo in definicijo telesa, kar je lahko velik izziv, nam je povedal mladi Koprčan.

Najprej čestitke za zmago na svetovnem prvenstvu v bodybuildingu v svoji kategoriji! Kako se počutiš ob tem dosežku?

Hvala! Iskreno, bil sem popolnoma pretresen. Imel

sem nižja pričakovanja, zato me je zmaga presenetila. Po pol leta trdega dela in priprav sem bil resnično vesel, ko sem stopil na oder in prejel priznanje. Ko sem videl množico ljudi, ki mi je prišla čestitat, sem bil tudi resnično ponosen na svoj dosežek. Sem pa komaj čakal nekaj sladkega po tednih stroge diete.

Kako si se začel ukvarjati z bodybuildingom?

V otroštvu sem treniral nogomet, najprej v FC Koper, nato dvoranski nogomet v Bronxih na Škofijah. Zaradi poškodb sem moral prenehati in nekaj let nisem treniral. Med karanteno sem začel teči in izvajati vaje z lastno težo. To me je pripeljalo v fitness, kjer sem začel trenirati s prijateljem. Takoj mi je postalo všeč in od takrat redno in intenzivno treniram že šest let. Takoj po istrskem maratonu pa sem si za izziv vzel prav ta dogodek, saj sem vedel, da bom lahko svoj trud in delo pokazal družini in tudi svojim prijateljem z nekdanje osnovne šole. Želel sem tudi nekaj novega, kar mi bo prineslo še več izkušenj v fitnessu, saj se s tem želim ukvarjati.

Kako so potekale priprave na prvenstvo in kaj je bil največji izziv?

Priprave so bile zelo intenzivne, predvsem glede treningov in prehrane. Pomemben dejavnik je bila regeneracija: pred pripravi sem treniral šest dni na teden, med pripravi pa sem zmanjšal na štiri ali pet dni, saj je poleg študentskega

dela moje telo tako imelo najboljšo regeneracijo. Velik poudarek je bil na ohranjanju moči in prilagajanju prehrane, medtem ko sem postopoma izgubljal kilograme. Najtežji del priprav je bila ravno prehrana, saj sem 12 tednov jedel isto hrano, kar je precej izčrpljujoče. Skozi 12 tednov se je stopnjevala tudi količina kardiovaskularne vadbe, zadnji mesec priprav sem dnevno kolesaril 45 minut, kar je bilo za moj dosežek odločilno. V 24 tednih sem izgubil približno 20 kilogramov, čemur je močno pripomogel tudi moj trener in prijatelj Nik Kristofič s svojo prilagodljivostjo pri postavitvi in spreminjanju jedilnika.

Kako se je tvoja družina odzvala na tvoje nove življenjske navade? So bili zaskrbljeni, ker si tako mlad?

Moram reči, da mi je bila v največjo podporo družina. Bili so ob meni in podpirali vsak moj korak in odločitev. Seveda so bili malo zaskrbljeni, še posebej, ko sem začel izgubljati kilograme. Videli so, kako je prehod pod 8 % maščobe vplival na moje počutje in energijo. Obdobje zadnjih 14 dni je bilo zagotovo najtežje, saj je moje pomanjkanje energije povzročilo nekoliko slabe volje doma, ker nisem popuščal pri treningih, niti pri gramu vnesene hrane v svoje telo. Vedel sem, da ne bom popuščal, družino pa je nekoliko zaskrbelo za moje zdravje. Ta izkušnja nas je zagotovo naredila močnejše, zdaj vemo, da lahko prebrodimo karkoli.

Ali imaš izkušnje s steroidi? Kakšno je tvoje mnenje o njih?

Nikoli nisem uporabljal steroidov, ker za to do sedaj ni bilo potrebe, niti ne name ravam. V bodybuildingu so sicer zelo razširjeni, še posebej med tistimi, ki si želijo doseči rezultate na profesionalni ravni – s tega vidika jih razumem. Ni mi všeč uporaba steroidov v borilnih veščinah. Mislim, da je to še posebej nevarno, saj lahko poleg svojega ogrožanja tudi življenje drugih. Gre za tabu temo v športu, ker ne moreš nikoli

MILICA
GOLIJANIN

z gotovostjo vedeti, kdo jih uporablja in kdo ne. Kljub temu lahko po videzu hitro ugotoviš, kdo jih uporablja. Če nekdo tehta 120 kg in ima 10 % telesne maščobe, je precej očitno.

Je bodybuilding šport za vsakogar?

Ne, bodybuilding je zelo zahteven šport, ki ni primeren za vsakogar. Priprave so ekstremne, saj se moraš soočiti z nizkimi odstotki telesne maščobe in odrekanjem. Veliko ljudi razmišlja o tem, vendar pri tem tudi ostane, saj niso zmožni ostati konsistentni skozi priprave.

Ali je prednost tega športa le videz ali pa bodybuilding prinaša še kakšne druge pozitivne učinke?

Količina mišične mase zelo dobro vpliva na stanje mišično-živčnega sistema, poleg dobre telesne pripravljenosti pa sem veliko pridobil pri osebni rasti. Z bodybuildingom sem postal bolj motiviran in zagnan v vseh življenjskih izzivih. Postavljanje ciljev in njihovo doseganje je postalo del mene.

Bodybuilding pa vseeno ni dovolj cenjen šport: malo je plačan, le profesionalci v Ameriki za glavne nagrade dobijo visoke denarne zneske le na največjem tekmovanju. Edino, kar ti ostane, je osebno zadovoljstvo in javna izpostavljenost.

Kakšni so tvoji načrti za prihodnost v bodybuildingu? Se vidiš na olimpijskih igrah?

Za zdaj se bom osredotočil na študij, ker bi ga rad zaključil v treh letih. Glede bodybuildinga verjamem, da se bom čez nekaj let vrnil na tekmovanja v še boljši formi, mislim, da bo to tik pred mojim 23. letom.

Sem drugi letnik na Fakulteti za šport v Ljubljani, naslednje leto pa dobim izbirni predmet – olimpijsko dvigovanje uteži. To me seveda privlači, ker sem genetsko kar močan. Seveda bi bil nastop na olimpijskih igrah sanjsko doživetje, vendar sem rad stvaren, ker je za tak cilj potrebno veliko več kot pol leta truda.

Jesenske domače dobrote

Domače kislo zelje

Kmetija Mezgec

2¹⁹

Domač kaki

Kmetija Knez, Kmetija Pribac, Kmetija Kozlovič, Ivančič Mojca, Argentin Novak Irena, Kmetija Poropat

2⁹⁹

Cena na kg.

Domače buče, več vrst

EKO Kmetija Kortina, Kmetija Poropat, Kmetija Ražman

od 1¹⁹

Cena na kg.

Kostanj

Ponudba izdelkov velja do 9. 11. 2024 oz. do razprodaje zalog.

November v znamenju kakijev

Že 21. leto zapored se bo Strunjan obarval v oranžno, barvo kakija. Med 15. in 17. novembrom bo v ogrevanem šotoru dobro obiskan Praznik kakijev.

€

Organizator praznika, Turistično društvo Solinar, bo osrednje dogajanje prireditve umestilo v ogrevan šotor, kjer bodo razstavljena zlata jabolka – kakiji. Med njimi se bo iskalo največji sadež. Na stojnicah bo možno kupiti kakije, že omedene ali tiste, za katere je treba še nekoliko počakati, da dokončno dozori. Na stojnicah bodo ponujali domače izdelke vseh vrst. Obiskovalcem gredo najbolj v slast kulinarčne dobrote, kot sta kakijeva krostata in kakijev sladoled. Program vsako leto bogati tudi razstava otroških likovnih del, seveda na temo kakijev.

V petek so na Briškolado vabljeni ljubitelji te igre s kartami, v soboto pa bo svoje znanje o kakijih možno poglobiti na predavanju o pridelavi, uporabi in sušenju kakija. Javni zavod Krajinski park Strunjan bo za obiskovalce organiziral voden ogled solin in predavanje o tujerodnih invazivnih vrstah. V nedeljo bo v šotoru tudi sveta maša in srečanje harmonikarjev.

Vsakoletna odlična obiskanost praznika priča o tem, da je kaki v Sloveniji prav na račun te prireditve, postal zelo poznan in priljubljen sadež. Obenem je obiskovalcem prijetno obiskati tudi strunjski krajinski park in se sprehoditi po čudoviti neokrnjeni naravi.

Foto: Jaka Ivančič

Potrebni bodo mostovi v predorih

€

2TDK

NEPREDVIDLJIVO KRAŠKO PODZEMLJE NA TRASI DRUGEGA TIRA ŽELEZNIŠKE POVEZAVE DIVAČA-KOPER BO ZAHTEVALO INOVATIVNE PRISTOPE PRI GRADNJI IN BO POSEBEN INŽENIRSKI IZZIV.

Izkopna dela v predorih so končana. 37 kilometrov predorov je bilo izkopanih v samo treh letih, je pa zadnjih nekaj metrov predorov poskrbelo za presenečenja, ki si jih gradbinci niso želeli. Od začetka izkopnih del se je odkrilo 88 kraških pojavov, zadnji odkriti kraški pojavi pa predstavljajo največji izziv. Jama št. 80 je dolga več kot 800 metrov, razprostira se tako pod glavno kot pod servisno cevjo. Da bodo nekoč več ton težke vlakovne kompozicije lahko vozile skozi predor, bo treba narediti premostitvene konstrukcije. Poenostavljeno povedano se bodo

V šestkilometrskih predorih bodo gradbinci morali zgraditi 5 mostov.

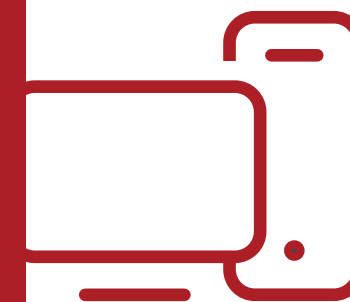
v šestkilometrskem predoru Beka (T2) morali zgraditi mostovi, in to v nestabilnem kraškem terenu. Jame so do določene mere sicer bile pričakovane,

nekatero se je zaznalo s predhodnimi preiskavami, a nikoli se povsem natančno ne da napovedati, kako velike bodo te jame. Zdaj je znano, da bo v predorih potrebnih pet premostitvenih konstrukcij, dodatni inženirski in gradbeni izzivi pa bodo vplivali na čas izvedbe projekta. Raziskave še potekajo, ponekod nosilnost tal ni ustrezna, jame se nahajajo tudi pod neugodnim kotom za premoščanje, zato se načini, kako jih premostiti, še iščejo. Znano pa je, da bodo potrebni mostovi dolžine 30 do 40 metrov, osnovne rešitve pa so predvidevale le dolžine do 20 metrov.

Graditev mostov v ozkih in dolgih predorih ne bo najlažja, mostovi pod zemljo se ne gradijo vsak dan. Mostovi v predorih morajo tudi ustrezati strogim varnostnim in tehničnim zahtevam, saj so pogoji za gradnjo pod zemljo in v kraškem svetu zelo specifični. Gre za edinstven primer, ki presega običajne inženirske prakse ter postavlja nove mejnike v podzemnem gradbeništvu.

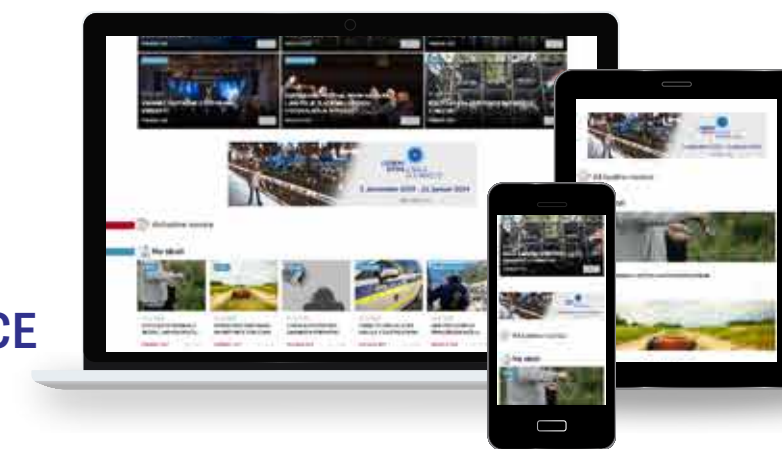
OBIŠČI NAS
TUDI NA
SPLETU!

www.obalaplus.si

VSAK ČETRTEK
VREMENSKA NAPOVED ZA
KONEC TEDNA

VSAK DAN
NAJPOMEMBNEJŠE NOVICE
DNEVA

VLAK JE ZA VSE

Najboljše poti so tiste, ki jih skupaj ohranjamo zelene.

Z električnimi vlaki **100 % BREZ CO₂**

Prednosti gradnje z lesobetonom

LESOBETON JE INOVATIVEN GRADBENI MATERIAL, KI ZDRUŽUJE PREDNOSTI LESA IN BETONA. V GRADBENIŠTVU JE VEDNO BOLJ UPORABEN, SAJ NUDI TAKO TRDNOST IN VZDRŽLJIVOST BETONA KOT LAHKOTNOST IN TRAJNOST LESA, POLEG TEGA GRE ZA NARAVNI KOMPOZITNI MATERIAL. PREVERILI SMO, KAKŠNE SO LASTNOSTI IN PREDNOSTI GRADNJE Z LESOBETONSKIMI OPAŽNIMI ZIDAKI IN PLOŠČAMI TER ZAKAJ SO ODLIČNA ALTERNATIVA DRUGIM GRADBENIM MATERIALOM.

KAJ JE LESOBETON?

Lesobeton je material, izdelan s kombinacijo lesa in betona, pri čemer beton zagotavlja tlačno trdnost in protipožarno zaščito, les pa natezno trdnost, majhno težo in boljše toplotno izolacijske lastnosti. Kombinacija obeh materialov omogoča optimalen izkoristek njunih prednosti, hkrati pa zmanjša njune slabosti.

»Lesni sekanci iz mehkih vrst lesa in lesni ostanki iz lesne predelave so izhodiščni materiali za proizvodnjo naravnega gradbenega materiala lesobetona. Z najmanjšo možno porabo energije lesne sekance in ostanke sesekljamo na pravilno velikost v posebnem mlinu. Tem nato primešamo naravne surovine: vodo, cement in mineralne dodatke, iz nastale snovi pa oblikujemo opažne zidake in izolacijske plošče,« opisujejo izdelavo zidakov in plošč pri podjetju ISO SPAN, ki ima že več kot 60-letno tradicijo.

PREDNOSTI LESOBETON

Preprečevanje obremenjevanja okolja, posebno zraka in vode, je vodilo te za prihodnost zasnovane proizvodne tehnologije, imajo pa lesno-cementni kompozit in gradbeni izdelki iz njega še cel kup drugih prednosti.

Visoka nosilnost: Kombinacija lesa in cementa ima za posledico večjo nosilnost, saj oba materiala dajeta konstrukciji svoje najboljše mehanske lastnosti. To omogoča ustvarjanje lahkih, a zelo stabilnih struktur.

Majhna teža: V primerjavi z običajnim betonom je lesobeton bistveno lažji. To lahko zmanjša stroške prevoza in obremenitev temeljev, kar je še posebej koristno pri prenovah starejših stavb.

Trajnost: les je obnovljiva surovina, ki ima bistveno boljše razmerje CO₂ kot beton. Uporaba lesobetona torej zmanjša ekološki odtis gradbenega projekta. Poleg tega

se lahko uporabi recikliran les, kar dodatno zmanjša vpliv na okolje.

Dobra toplotna izolativnost: zidaki ISO SPAN imajo odlične toplotno-izolacijske lastnosti, omogočajo gradnjo brez toplotnih mostov in zagotavljajo udobno bivalno klimo z minimalno porabo energije za ogrevanje in hlajenje. Zidaki so lahko polnjeni z dodatno izolacijo, kar pomeni, da odpadejo vsi dodatni stroški za zunanjo stensko toplotno izolacijo. Prav tako ne potrebujejo lepil in pritrdilnih materialov.

Paropropustnost: opažni zidaki ISO SPAN zagotavljajo v vseh letnih časih suhe zidove, kajti neprekinjen prehod prostorske zračne vlage navzven je omogočen skozi široke prečke v lesobetonških zidkih, brez nevarnosti vmesne kondenzacije. Tudi če se stene med gradnjo zmočijo zaradi dežja, se v najkrajšem času posušijo in so primerne za nadaljnjo obdelavo z ometom.

Akumulacija toplote: betonsko jedro zaradi sposobnosti akumuliranja ogrevalne energije in pasivne sončne energije zagotavlja ugodno in

uravnoteženo bivalno klimo v zgradbah v vseh letnih časih. Poleti se v vročih dneh zidovi le počasi segrevajo in vpijajo vročino, prostor sam pa ostaja hladen. V hladnejših dneh pa uskladiščeno toploto ponovno oddajajo v prostor, kar ustvari uravnoteženo bivalno klimo in zmanjšuje potrebe po hlajenju.

Zvočna izolacija: Zaradi visoke nosilnosti zidov z betonskim jedrom in zvočno vpojnega lesobetonškega plašča, imajo zidaki ISO SPAN izjemne zvočno izolativne lastnosti. Prehod zvoka je že pri tanjših zidovih zmanjšan na minimum.

Protipožarna zaščita: Medtem ko ima sam les nižjo požarno odpornost, je s cementom mineraliziran les praktično negorljiv, skupaj z betonskim jedrom pa nudi zelo dobro zaščito pred požarom. Ta kombinacija izboljša požarno odpornost konstrukcije, zato so zidaki iz lesobetona varna izbira za številne uporabe v gradbeništvu.

MOŽNOSTI UPORABE

Opažni zidaki in plošče iz lesocementa so vsestransko uporabni za gradnjo različnih objektov, od enodružinskih hiš do večstanovanjskih in poslovnih zgradb. Iz njih se lahko izdelata stropi, tla in stene, saj nudijo visoko nosilnost, primerni so tudi za obnove starejših stavb (lesobeton je lažji od čistega betona in zato idealen pri prenovi, kjer ima teža ključno vlogo). Nenazadnje se lahko lesocement uporablja celo za konstrukcijo mostov, saj nuditrdnost in stabilnost ter estetično lesa.

PRIHODNOST LESOCEMENTA

Povpraševanje po okolju prijaznih in trajnostnih gradbenih materialih narašča po vsem svetu, zato ima lesocement potencial, da odigra ključno vlogo v prihodnosti gradbene industrije. Poleg tega bodo inovativne uporabe, kot so montažne leseno-betonske komponente, pospešile gradbeni proces in zmanjšale stroške gradnje kot tudi ekološki odtis stavb. »ISO SPAN lesocementni opažni zidaki in izolacijske plošče v lesnih sekancih vsebujejo CO₂, ki so ga drevesa vsrkala iz ozračja. Splošno je znano, da je CO₂ eden od povzročiteljev učinka tople grede, ki vedno bolj ogroža naš planet. S proizvodnjo in uporabo lesocementnih opažnih zidakov in izolacijskih plošč povečujemo možnosti za zmanjšanje emisije CO₂ v ozračju,« pravijo pri podjetju ISO SPAN in sklenejo: »Lesocementni opažni zidaki so torej odlična sinteza naravnih gradbenih materialov lesa in kamnine ter nakazujejo smer razvoja in uporabe pri gradnjah v prihodnosti.«

Preprosti triki za izboljšanje dnevnih outfitov

Z nekaj preprostimi spremembami do bolj elegantnega in trendovskega videza.

Vsakodnevno oblačenje lahko hitro postane rutinsko in dolgočasno, poseben izziv pa so trenutki, ko želimo združiti udobje in slog, a včasih je dovolj le nekaj preprostih trikov, da videzu dodamo svežino, eleganco ter urejenost, ne da bi kupovali nove modne dodatke ali spreminjali garderobo.

PLASTENJE ZA VEČ GLOBINE

Plastenje ni zgolj način oblačenja, ki nam omogoča, da se prilagajmo temperaturnim spremembam, ampak je tudi odličen način za dodajanje dimenzije in kompleksnosti vašemu videzu. Začnite z osnovnimi kosi, kot sta preprosta majica ali srajca in jih nadgradite z blazerjem, kardiganom ali jakno. Eksperimentirajte z različnimi dolžinami in teksturami – na primer svileno bluzo s pletenim puloverjem ali usnjeno jakno z lahkotno obleko. Plastenje omogoča tudi prilagajanje outfita glede na temperaturo in priložnost, saj lahko vedno odstranite ali dodate plast, ko je to potrebno. Prav tako oblačenje v plasteh omogoča, da v svojo garderobo vključite več barv in vzorcev. Če ste dovolj pogumne, lahko poskusite z mešanjem različnih vzorcev, kot so črte in cvetlični motivi, vendar ob tem pazite, da ostanete v podobni barvni paleti in s tem ohranite harmonijo. Možnosti je skoraj nešteto. Lahka srajca pod strukturanim blazerjem bo ustvarila nasprotje med formalnim in sproščenim, dolgi plašči ali jakne, ki jih kombini-

rate z ohlapnimi puloverji in kavbojkami ali celo modnimi trenirkami, pa bodo ustvarili zanimivo mešanico elegancije in udobja. V jesensko-zimskem času se lahko poigrate tudi s šali in kapami, s katerimi bo slovit videz videti še bolj premišljen in trendovski.

UPORABA PASOV ZA Poudarjanje SILHUETE

Oblačila, ki so preveč ohlapna, lahko hitro ustvarijo brezoblični in preveč vsakdanji videz. Ena izmed najbolj učinkovitih tehnik

za poudarjanje postave je uporaba pasu. S pasom se bodo vaša oblačila prilagodila postavi in na videz vas bo pas tudi podaljšal. Poleg tega pasovi popestrijo oblačila, ki se zdijo preveč preprosta ali celo monotona. Ob tem bodite pozorni na kroje, ki najbolje ustrezajo vaši postavi. Če imate postavbo v obliki peščene ure, poudarite pas in izberite modne kose oblačil, ki sledijo liniji telesa. Če pa imate bolj atletsko postavbo, lahko ustvarite iluzijo oblin z oblačili, ki imajo volančke ali naborke. Vsekakor pa tudi najlepši kosi lahko delujejo neurejeno in ne preveč posrečeno, če niso

ANDREJA
ČMAJ FAKIN

pravilno krojeni, zato investirajte v oblačila, ki ustrezajo vaši postavi, in ne bojte se obiskati šivilje za morebitne prilagoditve.

MAJHNI DETAJLI Z VELIKIM VPLIVOM

Modni dodatki so kot češnja na vrhu torte, saj lahko popolnoma spremenijo videz in dodajo osebni pečat. Izbira pravih čevljev, torbice, nakita ali šala, kape oziroma klobuka lahko vašemu outfitu dodajo piko na i. Preprost outfit s kavbojkami in majico lahko z visokimi petami in elegantno torbico postane odlična izbira za večerni izhod. Osnovno pravilo pri izbiri dodatkov je sicer ravnovesje. Preveč dodatkov lahko namreč deluje pretirano, s premalo dodatki pa morda ne boste dosegli želene učinka. Osredotočite se na en ali dva »statement kosa« – morda se splača vložiti v zanimiv par uhanov, v kakovosten pas ali nevsakdanjo torbico.

Obutev je na žalost pogosto spregledana, vendar je odločilna pri ustvarjanju celovitega outfita, zato pomislite na pravo izbiro modne obutve, ki bo pritegnila pozornost in poudarila premišljenost vaših modnih izbir.

9.11.2024 ob/alle 19.30

Gledališka predstava za abonma in izven/
Spettacolo teatrale per abbonati
e fuori abbonamento

Dario Fo:

**VSE ZASTONJ!
VSE ZASTONJ!
SOTTO PAGA!
NON SI PAGA!**

15.11.2024 ob/alle 19.30

Koncert in film/ Concerto con film

ZABRANJENO PUŠENJE
40. obletnica "Das ist Walter" in film:
"Svjetla Sarajeva"/40° anniversario
dell'album "Das ist Walter" con film:
"Svjetla Sarajeva"

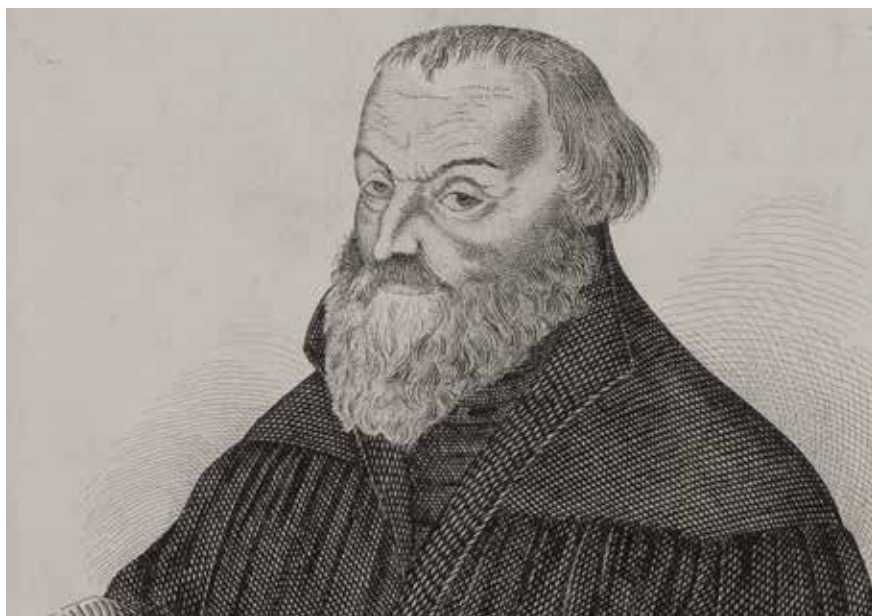
VSTOPNICE / BIGLIETTI
www.avditorij.si

PREVERJAMO URBANE MITE

31. oktobra praznujemo
noč čarov ... DAN REFORMACIJE!

PA JE ŠE EN MESEC NAKOLI IN S TEM PONOVO ČAS ZA PREVERJANJE NOVIH RESNIC IN MITOV. PRI BRSKANJU, ISKANJU IN RAZMIŠLJANJU O TEMAH OZIROMA RDEČI NITI SVOJIH ČLANKOV, VEDNO POSKUŠAM NAJTI NEKAJ ČASU PRIMERNEGA.

Smo tik pred 31. oktobrom, ki je, naj poudarim, v prvi vrsti dela prost dan, ker praznujemo dan reformacije, ko smo Slovenci, zahvaljujoč Primožu Trubarju, dobili prvi tiskani knjigi v slovenščini – Abecednik in Katekizem in s tem tudi slovenski knjižni jezik. In ne, 31. oktober ni dela prost dan zaradi noči čarovnic. Če pa ste že ljubitelji vsega strašnega, lahko to združite tako, da si v teh dneh privoščite kakšno slovensko knjigo na temo čarovnic ali duhov in s tem izkažete spošto-

vanje slovenski kulturi in jeziku, ki vsekakor ne sme biti samoumeven.

1. Slovenščina je eden najtežjih jezikov na svetu. Delno drži. Slovenščina ima nedvomno svoje izzive, kot sta dvojina in sklonljivost, vendar ni objektivnih meril za »najzahtevnejši« jezik, saj je to pogosto odvisno od govorca. Govorci sorodnih slovanskih jezikov, kot sta hrvaščina ali češčina, se na primer lažje naučijo slovenščine, medtem ko lahko ima govorec angleščine težave z njenimi sklanjatkami.

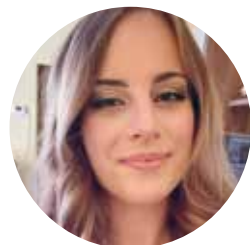
2. Slovenščina je homogena – vsi govorimo isti jezik. Ni res. Slovenščina ima zelo raznolike narečne skupine, ki so pogosto med seboj zelo različne. Slovenska na-

rečja se delijo na sedem večjih narečnih skupin (gorenjsko, dolensko, štajersko, panonsko, primorsko, koroško in rovtarsko), znotraj katerih so še številne podskupine. Narečne razlike so posledica geografske razpršenosti, zgodovinskih vplivov in izoliranosti določenih regij.

3. Uporaba slovenščine je omejena na Slovenijo. Ne drži. Poleg Slovenije se slovenščina uporablja tudi v sosednjih državah, kjer živijo slovenske manjšine, na primer v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Prav tako slovenski jezik aktivno uporabljajo številni Slovenci po svetu, zlasti v Argentini, ZDA, Kanadi in Avstraliji, kjer slovenske skupnosti pogosto ohranjajo jezik in tradicijo.

4. Mlajše generacije zanemarjajo slovenščino. Delno drži. Sicer so mladi znani po tem, da uporabljajo sleng, v katerega je vpleteno veliko tujk oziroma izpeljank iz tujih jezikov, največkrat je to seveda iz angleščine. Vrtci in šole poročajo o slabših rezultatih pri slovenščini, ki je lahko za nekatere materni oziroma prvi jezik, za druge pa drugi jezik oziroma jezik okolja. Otroci in mladostniki so bolj izpostavljeni angleščini (na televiziji, v igricah, okolju ...), starši jim vse manj berejo, posledica tega pa je slabši besedni zaklad in slabše poznavanje slovnice. Starši, vzgojitelji in tudi učitelji se morajo zavedati svoje vloge in odgovornosti pri prenašanju znanja jezika in dodatno pozornost posvetiti uporabi knjižnega pogovornega jezika.

Kot zanimivost: dvoletni otrok ima v svojem besednem zakladu že med 100 in 150 besed. Zato naj vam jutrišnji praznik ne bo samoumeven. Vzemite v roko pravljico in jo preberite otroku. Ko on zaspi, pa si privoščite še roman zase. Naj bo knjiga, v slovenščini seveda, nekaj, kar bo postala vaša dnevna rutina. Prvi korak je že to, da se vpišete in obiščete lokalno knjižnico. Slovenščina je le jezik, ki ga govori nekaj več kot 2 milijona ljudi. Pa še dvojino imamo. Uporabljajmo jo pravilno in s ponosom.

MANCA
HRIBOVŠEK

Vrt v novembru

Leto se počasi poslavlja, november je tu. Vrtničarska sezona se umirja. Poberemo, kar je še ostalo na vrtnih gredicah. Temperature se nižajo, jutra so vse bolj hladna, kar oznanja prihod zime.

Če so novembra še visoke temperature, lahko posejemo peteršilj, korenček, pastinak, da bomo lahko spomladi že zelo zgodaj obirali pridelek. Gredice lahko prekrijemo z zimsko kopreno, da zaščitimo rastline pred zmrzaljo in jim omogoči zgodnji pomladni rastni cikel. Z zimsko kopreno lahko pokrijemo tudi motovilec, radič, solate, špinačo in jih lahko obiramo čez vso zimo. Gredice so pripravljene za čiščenje. Odstranimo vse, tudi plevel, jih prekoplamo in pustimo, da mraz ugodno deluje na strukturo prsti.

V **zeliščnem vrtu** se počasi dogajanja zaključujejo. Opravimo lahko izkopavanje korenin, ker je v tem obdobju največ učinkovin, nakopičenih v koreninah, jih po izkopavanju dobro speremo in posušimo na višjih temperaturah kot liste. Nabiramo korenine sleza, gabeza, ameriškega slavnika. Pobiramo tudi semena, predvidena za pridelavo, v suhem

vremenu. Shranjevanje jih moramo v papirnate vrečke in na suhem. Na vrečke je dobro napisati ime rastline, območje in datum nabiranja. Novembra je tudi čas za nabiranje plodov šipka in brina, prazna mesta v zeliščnem vrtu pa pripravimo za sajenje novih rastlin spomladi.

Na naših drevesih je še precej sadja. V novembru kraljujejo kakiji, še vedno lahko nabiramo jabolka, hruške, nešplje, kutino, granatna jabolka, da se okrepimo z vitamini. Kaki je zelo bogat s C- vitaminom in je novembra v različnih oblikah na našem jedilniku. Tudi granatno jabolko ima precej C-vitamina in visoko antioksidativno učinkovitost. Lahko ga pripravimo kot

SAŠO
MEJAK

sok, marmelado, veliko se uporablja tudi v različnih solatah. Glede na vremenske razmere je november zelo dobro obdobje za obiranje oljk. Pomembno je, da obrane oljke čimprej odpeljemo v torkljo, kar tudi vpliva na kakovost olja.

V **okrasnem vrtu** se rastni ciklusi večinoma zaključujejo pri mnogih rastlinah. Enoletnice so še vedno v vsem svojem sijaju. Tudi vrtnice nas še obdarjajo s prelepimi cvetovi. Kralj jeseni je ginko, ko se njegovo listje obarva v prelepo rumeno. Tudi veliko drugih rastlin se lepo obarva. Kdor še ni utegnil in če vreme dovoljuje, lahko sadimo cvetoče čebulnice tulipanov, narcis in hijacint. Gredice morajo biti dobro pripravljene, rahla pognojena zemlja je predpogoj za njihov dober razvoj. Od opravi se lahko lotimo še obrezovanja živih meja, če temperature niso prenizke.

Travne ruše so po obilnem jesenskem dežju zelo lepe. Lahko jih pognojimo z gnojilom z manjšo vsebnostjo dušika in večjo vsebnostjo kalija, kar je pomembno za kakovostno prezimovanje in dober zagon travne ruše spomladi. Namakalni sistem prilagodimo temperaturam, da si ob nenadnem večjem padcu temperatur ne povzročimo večjih stroškov.

ELEKTROCENTER

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganelška c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

Vabljeni v specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom • Z načinom samopostrežbe za vaš hitrejši nakup

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

Lucija, Liminjanska c. 96, 6320 Portorož
Gsm: +386 41 618 541, Tel.: +386 5 677 87 77, + 386 5 674 62 30
E-pošta: kamp.fiesa@gmail.com

RECEPT NONE OLGE

Paštičo

Nekateri mu rečejo pastičo, drugi lazanja, nona Olga pa mu je od vedno rekla paštičo.

Jed, ki je okusna, hitro pripravljena in ena izmed tistih, ki je še boljša, če jo pogreto ješ naslednji dan. Pripravljena je lahko na več načinov. Nekateri ji dodajajo različno zelenjavo, pravi primorski paštičo pa je pripravljen iz naslednjih sestavin:

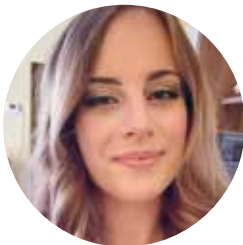
- Omaka:**
- 350 g mletega mesa
 - 1 večja čebula
 - česen
 - 1 liter paradižnikove šalše
 - olje
 - sol, poper, ostale začimbe

- Bešamel:**
- 50 g masla
 - 50 g moke
 - pol litra toplega mleka
 - ščepec soli
 - ščepec črnega popra

- Ostale sestavine:**
- 320 g pašte za paštičo
 - 350 g kuhanega pršuta ali pizza šunke
 - različne vrste sira (mozzarella, parmezan, cheddar)

Postopek:
Najprej pripravimo omako. V ponev vlijemo malo olivnega olja, dodamo na drobno narezano čebulo in česen, popražimo in dodamo mleto meso. Počakamo, da se meso naredi, na koncu pa zalijemo s šalšo, solimo in popopravimo.

MANCA HRIBOVŠEK

Na spodnji del pekača damo zajemalko omake, nanjo položimo liste pašte (nekateri pašto že prej skuhamo oziroma namočijo), ponovno dodamo omako, bešamel, različne vrste naribanega ali na majhne koščke narezanega sira (vrsto sira si lahko izberete glede na vaš okus) in kuhan pršut ali pizza šunko. Ponovimo postopek toliko časa, da napolnimo pekač do vrha. Zadnja plast mora biti sestavljena iz pašte, omake in kot zadnjo sestavino dodamo še zadnjič sir. Pečico ogrejemo na 180 stopinj in paštičo pečemo približno 40 minut.

Manca.hribovsek@obalaplus.si je elektronski naslov na katerega mi pošljite fotografije vašega paštiča. Sprejemam pa tudi ideje za prihodnje recepte. A se sprašujete, kdo je to nona Olga? Nona Olga je bila pridna, delovna Istranka doma iz Movraža. Kot kuharica je bila vrsto let zaposlena v Vrtcu Koper in nato svojo ljubezen do istrske kuhinje in kulinarike širila tudi med svoje domače. Recepte je zapisovala v majhno rjavo beležnico, ki jo še danes skrbno čuvamo in iz nje srkamo znanje. Morda pa jo vam kdaj pokažem. Hvala, nona, za vse.

	SESTAVIL BORIS K	MESTO V ETIOPIJI	NEMŠKI KEMIČ LUDWIG	NEMŠKA SLIKARICA MARIA SIBYLIA	KEMIJSKI ZNAK ZA SREBRO		SLOVENSKA PSIHOLGINJA MIRJANA	TENISU PODOBNA IGRA Z LOPARJEM	OLGA NAPOTNIK	JUHA (POG.)	JAZ (LAT.)	FRANCOSKI POLITIK PIERRE
	VRHUNEC VROČINE					REVEŽ, SIROMAK						
	ZIMSKA PADAVINA					DLAKA, KI ODPADE PO ROJSTVU LJUDSTVO V LAOSU						
	GLIVIČNA BOLEZEN V USTIH MARJAN AHČIN				ZMRZNJENA VODA NINO MANFREDI				ZNOJ BRANIMIR COSIČ			
▶							GABONSKI POLITIK LEON ERA, EPOHA				OBČUTEK POTREBE PO JEDI, GLAD	JUŽNI SADEŽ
▶										LOUIS ADAMIČ FRANCOSKI SLIKAR JULES		
	GORA V ZAHODNI MAKEDONIJI	KEMIJSKI ZNAK ZA DUŠIK KULturna RASTLINA			TINE OREL	EMIL NOLDE TABLETA PROTI GLAVOBOLU			SLOVENSKI IGRALEC IVO GORA NA KRETI			
KARL PETRIČ			DIRIGENTOVA PALICA PREMIK BREMENA NAVZGOR									
POLPUŠČAVA V KITAJSKI							POSLOPJE ZA KONCERTE ANTON JANSA					
CEVAST PROSTOR VIKTOR ŽAKELJ					ITA. TENIŠKI IGRALEC ADRIANO IZRASTEK NA GLAVI							
▶								ZVEZA V ŠPORTU ALI DRUŠTVU, TEKMOVALNA SKUPINA	ORGAN OASOVCEV FINSKI PISATELJ ANTI			
▶							INDUSTRIJ. RASTLINA JADRANSKI OTOK				NAJVIŠJI VZOR, SMOTER	ZNAMKA BATERIJ
	ZDRAVILO (KNJIŽ.)	IME PEVKE PRODNIK	ROMUNSKO MESTO TOLPA, SKUPINA RAZGRAJACEV							IVA VIDMAR PRIPADNIK AZTEKOV		
SLOVENSKI EKONOMIST LOJZE				POMEMBNO PRIZNANJE DEL KOLESARŠKE DIRKE								
OTOK V MELANEZIJ					BOLIVIJSKI PREDSEDNIK H. SUAREZ KRONIKA, LETOPIŠ							
POSODA ZA SMETI							LETOVIŠČE OB ŽENEVSKEM JEZERU	LETNI GOZDNI POSEK ZELO IZOBRAŽEN MOŠKI				
JEZERO V KAMBODŽI	SLANO JEZERO V KAZAHSTANU	NEKDANJI KOŠARKAR IVO OSVEŽILNA PIJAČA							IME PISATELJICE PEROCI ERIKA NAVRŠNIK			
▶											PRIPADNIK STOIČNE ŠOLE	DEL LJUBLJANE
	ABRAHAMOVA ŽENA (ST)	REKA NA URALU	IGRA NA SREČO	INDONEZJSKI PEŠNIK HAMZAH	AVANS, NADAV		SLO. RAP GLASBENIK ORIENTAL. RIŽEVO ŽGANJE				SLAVKO ŠORN AKNE (POG.)	
MOČ, JAKOST					ŽENSKA (SLABŠAL.) IME BIBLIJSKE MARIJINE MATERE		IME PLAVALCA THORPA OSEBNI ZAIMEK			REKA V GANI FRANCOSKI ŠKOF		
PRUJETEN VONJ					DALMATINSKI ŠALJIVEC ALEŠ KLINAR			RODBINA V ČRNI GORI IRENA DVORNIK				
OČESNA MREŽNICA (ANAT.)						ZIMSKO VOZILO, SANKI			BAKRENA ROČKA ZA KUHANJE KAVE			
ŠPORTNA VETROVKA S KAPUČO						GLAVNO MESTO STARE BABILONIJE OB EVFRATU			GEOME- TRUSKO TELO			

BRETON: fr. slikar MERIAN: nem. slikar LANUGO: dlaka, ki odpade PANATTA: it. ten. igralec EMAE: otok v Melaneziji BANZER: bol. politik RETINA: očesna mrežnica

LETOS ZABLESTITE Z BISERI ISTRE!

Za letošnje praznike navdušite s samimi presežki iz našega novega darilnega kataloga. Osrednje mesto pripada Esenci Istre, tradicionalnem panettonu z inovativnimi vinskimi perlami iz roséja, ostali darilni paketi pa združujejo ekskluzivne istrske kulinarične specialitete v kombinaciji z našimi najboljšimi vini.

ESENCA ISTRE

- PANETTON S KAKAVOM
- VINSKE PERLE ROSÉ

38,00 €

Cena z DDV

PENEČE RAZVAJANJE Z MUŠKATNO ČOKOLADO

- CAPRIS MUŠKAT PENEČE VINO 0,75
- BELA ČOKOLADA POLNJENA Z MUŠKATNO KREMO
- DARILNA ŠKATLA

18,20 €

Cena z DDV

KOPRSKI TROJČEK – CABERNET SAUVIGNON

- KOPER CABERNET SAUVIGNON 0,75
- SIR V OLJČNEM OLJU
- POSUŠEN PARADIŽNIK V OLJU
- DARILNA ŠKATLA/PREDALČEK

26,30 €

Cena z DDV

